

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

INDBYDELSESSKRIFT

TIL

AFGANGS- OG AARSPRØVERNE

I

SORØ SKOLE OG OPDRAGELSESANSTALT

JUNI OG JULI 1907.

- INDHOLD: 1. Om Tonestigens Tilblivelse og Udvikling
Ved C. J. C. Lauritzen.
2. Efterretninger om Skolen og Opdragelses-
anstalten. Ved B. Hoff.

SORØ.
F. HAÜSERS BOGTRYKKERI.
1907.

INDBYDELSESSKRIFT

TIL

AFGANGS- OG AARSPRØVERNE

I

SORØ SKOLE OG OPDRAGELSESANSTALT

JUNI OG JULI 1907.

INDHOLD: 1. Om Tonestigens Tilblivelse og Udvikling.
Ved C. J. C. Lauritzen.
2. Efterretninger om Skolen og Opdragelses-
anstalten. Ved B. Hoff.

SORØ.
F. HAÜSERS BOGTRYKKERI.
1907.

Om

Tonestigens Tilblivelse og Udvikling

af

C. J. C. Lauritzen.

Ved Udarbejdelsen er benyttet: Die Lehre von den Tonempfindungen von H. Helmholtz, Grundzüge der Psychologie von Hermann Ebbinghaus, Illustreret Musikhistorie af Panum og Behrend, L. Eulers „Tentamen novae theoriae musicae“ samt en Afhandling af P. Tannery i Bibliotheca mathematica, III Række, 3die Bog.

1. Grækerne.

Tonestigen er i sin Oprindelse forskellig hos de forskellige Folkeslag, baade med Hensyn til Tonetribnenes Størrelse og Antal. Kineserne delte i de ældste Tider Oktaven i 6 Trin, senere i 12 Halvtrin. Hinduerne deler Oktaven i 22, Araberen i 17 Dele. Grækerne brugte oprindeligt en firstrænget Lyre, hvis Strænge dannede en Tetrakord. Der var her 3 hele og eet halvt Tonetrin. Fordelingen af Trinene var forskellig i de forskellige Landsdele; herved opstod forskellige Tonarter. Senere sammenstilledes to Tetrakorder til en Oktav. Dette Emne er iøvrigt behandlet i Sorø Skoles Indbydelsesskrift for Aaret 1843 af Rektor Bojesen. Den første, som dannede en Tonestige ad videnskabelig Vej, var den berømte græske Filosof og Matematiker Pythagoras (6te Aarhundrede f. Kr.), som jo imidlertid selvfølgelig har en Del af sin Viden fra andre, ja maaske har hjemført et og andet fra Ægypten.

Pythagoras gaar ud fra den Opdagelse, at naar en udspændt Streng understøttes paa Midten, og naar derpaa den ene Halvdel bringes til at klinge (f. Eks. ved at stryges med en Bue), saa hører man en Tone, som har en saa paafaldende Lighed med den, hele Strengen vil give, naar den svinger frit, at man gennem alle Tider har betegnet de to Toner som ens, blot at Tonen fra den halve Streng lyder »højere« end den anden. Den kaldes nuom-

stunder Oktaven til den oprindelige (fra hele Strengen), som kaldes Grundtonen. Senere Tiders Undersøgelser har vist, at den korte Streng udfører dobbelt saa mange Svingninger i hvert Sekund som den lange. Vi vil i det følgende betegne den dybere Tone ved C, den højere ved c.

Pythagoras deler egentlig Strengens Længde i 3 ligestore Dele og understøtter Strengen ved det ene Delingspunkt. De to Dele af Strengen giver da Tonerne C og c. Derpaa deles Strengens Længde i 5 ligestore Dele, og Understøttelsen flyttes til 2det Delingspunkt, saa at Forholdet mellem Strengelængderne er 2 : 3. Bringes disse til at klinge sammen, virker de i Forening behageligt paa Øret. Man siger, at den højeste af de to Toner er Kvintten til den lavere; den gør tre Svingninger i samme Tid, som den lavere gør to. Grækerne stemte deres Strenginstrumenter »i Kvinter«, og den Dag i Dag gør man det samme, idet hver Streng paa et moderne Strygeinstrument er Kvintten til den foregaaende. (Kun Kontrabassen danner en Undtagelse). At Kvinter maa have noget særligt tiltalende ved sig, ses ogsaa deraf, at de spiller en dominerende Rolle i al Slags »Natursang«, ligesom uøvede Sangere, naar de skal synge en Korstemme, er tilbøjelige til stadig at synge Underkvinterne til Overstemmens Toner (se nedenfor). Vi ser af det udviklede, at den Strengelængde, der svarer til en Tones Kvint, er $\frac{2}{3}$ af Tonens Strengelængde.

Lad nu Oktavens Toner hedde C, D, E, F, G, A og H, og lad C-Strengen have Længden 1. Vi

vil betegne Oktaven under denne ved $C_1, D_1 \dots H_1$, Oktaven over ved $a, b, c \dots h$, Oktaven over denne igen ved $a_1, b_1 \dots h_1$. Tonerækken ser altsaa saaledes ud:

$$\begin{array}{cccccccccccccccc}
 C_1 & D_1 & E_1 & F_1 & G_1 & A_1 & H_1 & C & D & E & F & G & A & H & c & d \\
 & & & \underbrace{\hspace{1.5cm}} & \underbrace{\hspace{1.5cm}} & \underbrace{\hspace{1.5cm}} & & & & & & & & & & \\
 & & & & 5 & & 5 & & 5 & & & & & & & \\
 & & & d & e & f & g & a & h & c_1 & d_1 & e_1 & f_1 & g_1 & a_1 & h_1 \\
 & & & \underbrace{\hspace{1.5cm}} & \underbrace{\hspace{1.5cm}} & \underbrace{\hspace{1.5cm}} & & & & & & & & & & \\
 & & & & 5 & & 5 & & 5 & & & & & & &
 \end{array}$$

F_1 kaldes da C_s »Underkvint«; den faar Strengelængden $\frac{3}{2}$; altsaa har F Strengelængden $\frac{3}{4}$. Kvint til C er G , som derfor faar Tallet $\frac{2}{3}$, hvilket altsaa egentlig vil sige, at dens Strengelængde er $\frac{2}{3}$. Kvint til G bliver d , hvis Tal derfor er $\frac{4}{9}$, hvorved D faar Tallet $\frac{8}{9}$, da den er Oktaven under d . Kvint til d er a ($\frac{8}{7}$), hvoraf A_s Tal findes at være $\frac{1}{2} \frac{6}{7}$. a_s Kvint er e_1 ($\frac{1}{8} \frac{6}{1}$), to Oktaver over E , som altsaa faar Tallet 4. $\frac{1}{8} \frac{6}{1} = \frac{6}{8} \frac{1}{1}$. Endelig er e_1 s Kvint h_1 ($\frac{3}{2} \frac{2}{3}$), hvoraf H_s Strængelængde findes at være $\frac{1}{2} \frac{2}{4} \frac{8}{3}$. I nedenstaaende Oversigt over Oktaven angiver Tallene ovenover Tonerne Bogstaver den tilsvarende Strengelængde, Tallene nedenunder angiver Intervallerne eller Tonetrinene. Disse Brøker er altsaa dem, hvormed en Strengelængde maa multipliceres for at give den paafølgende Tones Strengelængde. Er Brøken stor, d. v. s. nær ved 1, saa er Tonetrinet lille.

$$\begin{array}{cccccccc}
 1 & \frac{8}{9} & \frac{6}{8} \frac{4}{1} & \frac{3}{4} & \frac{2}{3} & \frac{1}{2} \frac{6}{7} & \frac{1}{2} \frac{2}{4} \frac{8}{3} & \frac{1}{2} \\
 C & D & E & F & G & A & H & c \\
 \frac{8}{9} & \frac{8}{9} & \frac{2}{2} \frac{4}{5} \frac{3}{6} & \frac{8}{9} & \frac{8}{9} & \frac{8}{9} & \frac{8}{9} & \frac{2}{2} \frac{4}{5} \frac{3}{6}
 \end{array}$$

Dette er den af Pythagoras beregnede Tonestige. Den bestaar, som det ses, af 5 hele og 2 halve Tone-

trin, hvis Orden kan angives saaledes: 1, 1, $\frac{1}{2}$, 1, 1, 1, $\frac{1}{2}$. Tallene $\frac{2}{3} \cdot \frac{4}{5} \cdot \frac{3}{6}$ svarer altsaa til de halve Tonetrin. Da nu »to halve gør en hel«, saa burde $\frac{2}{3} \cdot \frac{4}{5} \cdot \frac{3}{6} \cdot \frac{2}{3} \cdot \frac{4}{5} \cdot \frac{3}{6}$ være lig $\frac{8}{9}$; men Produktet er c. 0, 0 1 større end $\frac{8}{9}$. Denne Forskel er dog ikke af afgørende Betydning, som det vil indses af det følgende. F siges at være ren Kvart til C (Forhold 3 : 4). Tonestigen siges at være diatonisk, d. v. s. at den er en Blanding af Hel- og Halvtonetrin, som dog er ordnede efter en bestemt Regel.

Hvor sindrigt denne Tonestige end er udtænkt, og hvor mange Fordele den end har, saa har den dog ogsaa sine Mangler. For at forstaa dette, maa vi erindre, at allerede Grækerne havde forskellige Tonarter. Dette stemte, som Rektor Bojesen bemærker i sin Afhandling, godt overens med det livlige græske Temperament, og hertil maatte Trangen føles desto stærkere, fordi al Flerstemmighed i Sangen var ganske ukendt. Lyrens to mellemste Strengene var gerne faste, medens de to yderste var løse, saa at Tonetrinene kunde ændres paa det samme Instrument, og derved forskellige Tetrakorder fremkomme. Man gik endogsaa over fra en Tonart til en anden (modulerede). Tonerækken tænkte fra oven nedad, altsaa modsat, hvad der er Skik i vore Tider. Man modulerede da ved at gaa gennem Underkvinten. Hermed hænger det sammen, at Pythagoras gaar fra C til F₁ ved Beregningen af F's Tal. Det var nu under alt dette næsten uundgaaeligt, at det øvede Øre maatte opdage, at Sprin-

get fra C til E, fra F til A eller fra G til H, den saakaldte pythagoræiske Ters, ikke var vellydende. Da man skulde bevæge sig i flere Tonarter, fremkom derved desuden Trangen til flere halve Tonetrin — ja, man delte endogsaa i Fjerdedelstonetrin. Og nu tog aller Matematikerne fat og forsøgte, at frembringe Deling ved endnu simple Tal end dem, som Pythagoras benyttede, idet man dog selvfølgelig holdt fast ved Forholdene $\frac{1}{2}$, $\frac{2}{3}$ og $\frac{3}{4}$ for Oktav, Kvint og Kvart.

Tannery gør opmærksom paa, at Grækerne ved disse Delinger maatte komme ind paa Rodud-dragning, og viser, at dette kan have ført til de Tilnærmelsesværdier for Kvadratrodten af 3, som Arkimedes har benyttet ved Beregningen af Cirkelperiferiens Længde. Skal nemlig Tonetrinet $\frac{p}{q}$ deles

i to ligestore, $\frac{p}{x}$ og $\frac{x}{q}$, saa skal man have $\frac{p}{x} =$

$\frac{x}{q}$, hvoraf x lig med Kvadratrodten af p q. Kvar-
ten, $\frac{3}{4}$, deles altsaa ved at finde Kvadratrodten af

$3 \cdot 4$ eller 2 Gange Kvadratrodten af 3. Derpaa an-
stilles følgende Betragtninger. Naar $ab = 3$, er

baade a og b Tilnærmelsesværdier for Kvadratrod-
den af 3. Det gælder om, at faa a og b stadig

nærmere ved at være ligestore; thi da kommer de
begge stadig nærmere ved Kvadratrodten af 3. Hvis

a er for stor, maa b være for lille, idet $b = \frac{3}{a}$.

Nu er 2 højere end Kvadratrodten af 3, altsaa er
 $\frac{3}{2}$ en lavere Tilnærmelsesværdi. Ved at lægge Tæl-
ler til Tæller og Nævner til Nævner i de to Brøker,

$\frac{2}{1}$ og $\frac{3}{2}$, faas en Brøk $\frac{5}{3}$, som ligger imellem dem og altsaa nærmere ved Kvadratrodten af 3, og som viser sig at være for lav. Altsaa er $3 : \frac{5}{3}$ eller $\frac{9}{5}$ for høj. Derpaa dannes $\frac{5 + 9}{3 + 5} = \frac{7}{4}$, som altsaa er en ny Tilnærmelsesværdi, o. s. v.

Det falder dog svært at tro, at i hvert Fald de ældre Matematikere er gaaet denne Vej. Tannery viser da ogsaa, hvorledes Archytas fra Tarent deler Kvinten, $\frac{2}{3}$, i to Dele, idet han omskriver $\frac{2}{3}$ til $\frac{4}{6}$ og derpaa sætter $\frac{4}{6} = \frac{4}{5} \cdot \frac{5}{6}$. Denne Deling vil vi nuomstunder kalde for Deling i en stor Ters ($\frac{4}{5}$) og en lille Ters ($\frac{5}{6}$). Og Archytas deler efter samme Princip Kvarten, $\frac{3}{4}$, i 2 Dele: $\frac{3}{4} = \frac{6}{8} = \frac{6}{7} \cdot \frac{7}{8}$. Alexandrineren Ptolemæus, som levede senere, anfører en Deling af $\frac{3}{4}$ i 3 Dele. Der multipliceres selvfølgelig da med 3 i Tæller og Nævner: $\frac{3}{4} = \frac{9}{12} = \frac{9}{10} \cdot \frac{10}{11} \cdot \frac{11}{12}$. Dette antyder igen, hvorledes Archytas faar delt $\frac{6}{7}$. Thi en Deling af denne i 4 Dele efter samme Princip giver: $\frac{6}{7} = \frac{24}{28} = \frac{24}{25} \cdot \frac{25}{6} \cdot \frac{6}{7} \cdot \frac{7}{8} = \frac{8}{9} \cdot \frac{27}{8}$, som er Archytas's Resultat.

Endelig skal jeg bemærke, at naar Archytas først havde fundet den store Ters, var det ad denne Vej ikke svært at dele $\frac{3}{4}$ i $\frac{4}{5}$ og $\frac{5}{6}$.

---

2. Den rene Tonestige.

Ved Indførelsen af Tersen var Vejen banet for en ny Tonestige. Naar C-E skal være $\frac{4}{3}$, bliver E-F $\frac{1\frac{5}{6}}$. Men naar dette halve Tonetrin skal være $\frac{1\frac{5}{6}}$, er det rimeligt, at gøre det halve Tonetrin H-e ligesaa stort, hvorved H faar Tallet $\frac{8}{15}$ og altsaa bliver den store Ters til G. Der mangler kun Delingen af Terserne C-E og G-H hver i to Dele. Men dette tog mange Aarhundreder. En Antydning findes hos Zarlino, Kapelmester ved Markuskirken i Slutningen af det 16de Aarhundrede. Han er den første Teoretiker, som beskæftiger sig med Harmonier, og han viser, at alle konsonerende Samklange er at finde indenfor de Talforhold, der kan dannes af Tallene 1, 2, 3, 4, 5 og 6. Vi finder altsaa herimellem 1 : 2 (Oktaven), 2 : 3 (Kvinten), 3 : 4 (Kvarten). Men Forholdet 3 : 5, den rene Sekst, findes her jo ogsaa. Dermed er As Tal fundet, selv om dette muligvis ikke har været Zarlino bevidst. I hvert Fald gik der atter en Stund under stadig Famlen, indtil den berømte Matematiker Euler i Begyndelsen af det attende Aarhundrede skrev en Afhandling, som han kaldte: »Forsøg paa en ny Musikteori.«

Euler omtaler først de fysiske Love for svingende Streng og gaar derefter over til at sammenligne Strengenes Svingninger med Luftens Svingninger i Fløjter og Valdhorn. Saaledes gør han opmærksom paa, hvorledes Valdhorn (uden Klapper) kun kan gengive de Toner, der gør 2, 3, 4, 5, 6 o. s. v. Gange saa mange Svingninger som den

dybeste Tone i Hornet (Grundtonen). Derefter anstiller Euler nogle psykologiske Betragtninger. Han sammenligner Musikeren med Arkitekten. Ligesom denne ikke bør rette sig efter en fordærvet Smag hos Mængden, men følge de i selve Naturen grundede Love, saaledes ogsaa Musikeren. Nu er det saa, at jo lettere vi opdager den Orden, der er en Ting ejendommelig, desto mere fuldkommen forekommer den os. Derfor vil simple Forhold mellem Tonernes Svingningstal (hvorved forstaas Antallet af Svingninger i hvert Sekund) give den største Velklang.

Forud har nu Euler begrundet, at Svingningstallene staar i omvendt Forhold til Længderne af de svingende Streng, og under Omtalen af Valdhornstonerne angiver han, at 2 betegner Oklavens over Grundtonen, 4 Dobbeltoktaven o. s. v. Han fastslaar da, at Forholdet 1 : 1 betegner den højeste Grad af Velklang mellem to Toner (Toner af samme Højde), Forholdet 1 : 2 (Oktaven) 2den Grad, 1 : 4 tredie, 1 : 8 fjerde Grad. Om Forholdene 1 : 3 og 1 : 4 siger han, at det er vanskeligt at angive, hvilket der er simplest — de angiver jo ogsaa Toner i samme Oktav. Han tillægger derfor ogsaa 1 : 3 den tredie Grad af Velklang. Forholdet 1 : 5 betegner en Tone, der øjensynlig er mindre beslægtet med Grundtonen end den, der svarer til 1 : 8, der jo er Dobbeltoktavens Oktav; den tillægges da Graden 5. 1 : 9 opfattes som 1 : 3 : 3. Da 1 : 3 var to Grader fra 1 : 1, maa den nye Division med 3 ogsaa fjerne to Grader.

1 : 9 faar altsaa 5te Grad. Paa lignende Maade faar 1 : 6 fjerde Grad. Forholdet 2 : 3 faas af 1 : 2 og bliver altsaa af fjerde Grad. 2 : 5 bliver af 6te Grad, 3 : 5 og 4 : 5 af 7de Grad o. s. v. Resultatet af Undersøgelserne er da blandt meget andet, at for et enkelt, helt Tonetrin giver $\frac{8}{9}$ den største Velklang; for en Sekst. (C—A) $\frac{3}{5}$, for en Septim (C—H) $\frac{8}{15}$. Derved faar Tonestigen følgende Udseende:

1	$\frac{8}{9}$	$\frac{4}{5}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{3}{5}$	$\frac{8}{15}$	$\frac{1}{2}$
C	D	E	F	G	A	H	c
	$\frac{8}{9}$	$\frac{9}{10}$	$\frac{15}{16}$	$\frac{8}{9}$	$\frac{9}{10}$	$\frac{8}{9}$	$\frac{15}{16}$

Denne Tonestige vil vi i det følgende kalde for den rene.

Som vi skal se, har Euler her som saa ofte truffet det rette. Men en egentlig fysisk Begrundelse af Resultatet mangler jo dog. Det varede imidlertid ikke mange Aar, inden det hertil fornødne Materiale begyndte at samles. Den stadig voksende Trang til Indførelse af Harmoniakkorder i Musikken maatte give Stødet hertil. Som allerede tidligere bemærket, var Grækernes Musik enstemmig. Ganske vist er Begreberne »Tonestige« og »Harmoni« saa inderlig forbundne, at den ene vanskelig kan tænkes uden den anden, og Pythagoræerne talte da ogsaa om en »Sfærernes Harmoni«, som skulde fremkomme ved de syv Planeters forskellige Hastigheder og de derved frembragte forskellige Toner. Men kun selve Pythagoras havde hørt denne Harmoni. Det er langt hen i Middelalderen, at de første Forsøg paa Akkorder gøres,

og de gaar væsentlig ud paa parallele Kvinter og Oktaver, noget, som i vore Øren lyder meget ilde. Der er iøvrigt nogen Rimelighed for, at den flerstemmige Sang er af nordisk Oprindelse. I det 12te Aarhundrede begynder »Modbevægelsen« i Stemmeføringen, ved hvilken det fastslaas som Regel, at Bassen skal gaa ned, naar Diskanten gaar op og omvendt. I det 14de Aarhundrede begynder man at medtage Terser og Sekster enkeltvis, og nu skrider Udvikllngen stadig fremad mod Musikkens klassiske Tidsalder.

Omtrent samtidig med Euler (der var Schweitzer) levede i Italien en berømt Violinvirtuos ved Navn Tartini, der ogsaa opnaaede Berømmelse som Lærer og Teoretiker. Han benyttede ved sit Spil Opdagelsen af nogle særegne Toner, som nuomstunder kaldes Differenstoner, og skrev en Afhandling, der dog skal lide af Uklarhed. Naar to Toner af forskellig Højde klinger samtidig, lige kraftigt og vedholdende, saa høres der en Tone, hvis Svingningstal er Forskellen mellem de to klingende Toners Svingningstal, og som altsaa som Regel ligger dybere end begge. Den kan undertiden lyde meget kraftigt og forhøjer Samklangens Vellyd. Hvis f. Eks. de to Toner danner en Ters med Forholdet $\frac{4}{5}$, saa gør den ene Tonegiver 4 Svingninger, medens den anden gør 5. Efter dette Tidsrum træffer Svingningerne sammen. Men derved faar Øret altsaa det Indtryk, at der lyder en Tone til, og da dette Indtryk modtages med Regelmæssighed hver Gang, Tonegiverne har udført

4 (5) Svingninger, opfatter Øret, at den nye Tone i dette Tidsrum har udført 1 Svingning. Hvis den ene primære Tone gør p Svingninger i Sekundet, den anden q ($p > q$), saa træffer Svingningerne sammen, og forstærker altsaa hinanden, hver Gang den hurtigst svingende paany har gjort en hel Svingning mere end den anden. Dette indtræffer $p \div q$ Gange i Sekundet, og altsaa faar Øret Indtryk af en Tone, der gør dette Antal Svingninger. Hvis Forskellen mellem p og q er forholdsvis meget lille, bliver den sekundære Tones Svingningstal ogsaa lille; den ophører da at være Tone. Differenstone fornemmes under disse Omstændigheder som periodisk Opblussen og derpaa følgende Hændelsen af Tonerne og kan gaa over til en hurtig Banken, Raslen, Skralden eller Svirren. Dette Fænomen kaldes for Stød. Det kan observeres paa Klaveret ved at slaa to dybe, nærliggende Toner an samtidig; men endnu bedre paa to Fløjter, som anblæses samtidig. Det vil heraf forstaas, hvor stor Betydning det har, at Forholdene mellem Tonerne Svingningstal er simple. Den pythagoræiske Ters ($\frac{64}{27}$) f. Eks. giver en højst uheldig Sammenstilling af Toner og Differenstone, idet Forskellen mellem 81 og 64 er 17, et Tal, som slet ikke forekommer i den pythagoræiske Tonestige. Men ogsaa en Videnskabsmand, der omtrent var samtidig med Euler, den berømte franske Fysiker og Matematiker d'Alembert, gav nu sit Bidrag, idet han byggede sin Teori paa de saakaldte Overtoner. Naar man stryger en Streng paa et Strygeinstru-

ment og hører opmærksomt efter, vil man med nogen Øvelse kunne opdage foruden Grundtonen (lad den være C) nogle højere Toner, nemlig dem, der udfører 2, 3, 4, 5 og 6 Gange saa mange Svingninger som C. Disse bliver efter den rene Tonestige:

- 1) Oktaven til Grundtonen (c),
- 2) dennes Kvint (g),
- 3) Grundtonens dobbelte Oktav (c_1),
- 4) dennes Ters (e_1),
- 5) Kvinten til Grundtonens dobbelte Oktav (g_1).

Der kan i Virkeligheden høres nogle flere, som dog fremtræder svagere. Forsøget lettes ved at benytte de saakaldte »Flageolettoner«. Disse fremkommer, naar Strengen berøres ganske svagt paa de Punkter, der svarer til den paagældende Overtone, og man saa stryger jævnt. Berøres Strengen saaledes med den ene Finger, at Berøringspunktet deler dens Længde i Forholdet 1: 2, vil det berørte Punkt ikke svinge (det kaldes da et »Knodepunkt«), og desuden bliver Midtpunktet af det større Strengestykke ogsaa liggende. Strengen deles da i tre ligestore Dele, som svinger hver for sig, altsaa tre Gange saa hurtigt som den hele Streng vilde have svunget. Tonens Svingningstal staar altsaa i Forholdet $\frac{2}{3}$ til c^s ; den er derfor g. Tages nu Fingren bort, medens man vedbliver at stryge, kan man vedblivende høre g klinge sammen med C. Man forstaar heraf, hvorfor Forholdene mellem Hornets forskellige »Naturtoners« Svingningstal udtrykkes ved Tallene 1, 2, 3, 4, 5 og 6.

Med Konstateringen af Overtoner er tillige ført et fysisk Bevis for Fortrinet ved en Tonestige, der har simple Forhold mellem Tonerens Svingningstal; thi derved kommer Overtonerne til deres Ret, medens der ved Afvigelser fra disse Forhold fremkommer Mislyd af forskellig Art. Bruges den pythagoræiske Tonestige, vil Forholdet mellem Svingningstallene for C^s tredje og fjerde Overtone altsaa blive $\frac{4}{5}$, medens det efter Tonestigen skulde være $\frac{64}{81}$. Klinger derfor C sammen med E, vil Cs fjerde og E^s tredje Overtone komme til at ligge hinanden nær, uden dog at være ens. Derved fremkommer Urenhed (Stød). Disse urene Terser kan være meget generende, og heraf forstaas, hvorfor man gennem saa lange Tider ikke vilde tage Terserne i Brug.

Det er Helmholtz, som vi skylder de fleste Undersøgelser af Overtoner, Differenstoner og andre lignende. Toner, som ganske mangler Overtoner, har en blød og klar Klang; men mangler noget Karakter. Herhen hører Toner fra frit klingende Stemmegaller, tilnærmelsesvis ogsaa Fløjten Toner. Herhen maa vel ogsaa regnes Strygeinstrumenternes Flageolettoner, som har en ejendommelig Fløjteklang. Naar der kommer lavere Overtoner til, bliver Tonerne rigere, prægligere og lysere. Saaledes forholder det sig med Klaverets, den menneskelige Sangstemmes og tildels med Valdhornets Toner. Tilstedeværelsen af højere Overtoner giver en skarp, gennemtrængende Karakter, som ved Strygeinstrumenter, Tungepiber og Trompeter. Ved

Tonerne i Klarinetten og Orglets Læbepiber mangler alle Overtoner med lige Svingningstal.

3. *Forskellige Tonarter.*

Der er i det foregaaende ikke blevet talt meget om forskellige Tonarter. Imidlertid er der jo ingen Grund til, just at tage C til Grundtone; man maa kunne vælge en hvilken som helst anden. Der bliver alene paa denne Maade syv forskellige Tonarter. Man maa blot opstille det som en rimelig Fordring, at Tonetrinene er de samme og følger efter hinanden i samme Orden i de forskellige Tonarter. Vælger vi saaledes D til Grundtone, faar Tonestigen følgende Udseende:

$\frac{8}{9}$	$\frac{64}{81}$	$\frac{32}{45}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{16}{27}$	$\frac{8}{15}$	$\frac{64}{135}$	$\frac{4}{9}$
D	E+	Fis	G	A+	H	cis	d
$\frac{8}{9}$	$\frac{9}{10}$	$\frac{15}{16}$	$\frac{8}{9}$	$\frac{9}{10}$	$\frac{8}{9}$	$\frac{15}{16}$	

Her er E og A blevne noget højere, idet deres Tal er multiplicerede med $\frac{80}{81}$, hvilket kaldes »et Komma«. Regnes $\frac{8}{9}$ for et Tonetrin, og deles det i $\frac{80}{81} \cdot \frac{81}{82} \dots \frac{89}{90}$, altsaa 10 Dele, saa er disse meget nær lige store. Heraf ses, at $\frac{80}{81}$ er meget nær $\frac{1}{10}$ af en hel Tone. F^s og c^s Tal er desuden multiplicerede med $\frac{128}{135}$ (omtrent $\frac{15}{16}$), hvilket svarer til en halv Tones Forhøjelse; de skifter derfor Navn. Hvis vi saaledes gennemgaar de syv Tonarter, vil det vise sig, at vi nødsages til at indføre de ved

en Forhøjelse med en halv Tone frembragte Noder Dis, Gis og A-is. F-Dur faar følgende Udseende:

$\frac{3}{4}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{3}{5}$	$\frac{9}{16}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{9}{20}$	$\frac{2}{5}$	$\frac{3}{8}$
F	G	A	B	c	d÷	e	f
$\frac{8}{9}$	$\frac{9}{10}$	$\frac{15}{16}$	$\frac{8}{9}$	$\frac{9}{10}$	$\frac{8}{9}$	$\frac{15}{16}$	

Her er d ÷ Betegnelse for et formindsket d. Der er tilkommet Tonen B, som er en halv Tone lavere end H. At den har faaet sit eget Bogstav ligger i, at H oprindelig kaldtes B, som derpaa blev Fællesbetegnelse for begge, hvilket endnu bruges enkelte Steder (f. Eks. i England).

Som det ses, gaar Forandringerne ved F-Dur ud paa en Formindskelse (Sænkning) af Tonerne, medens de ved D-Dur gik ud paa Forhøjelse. I Virkeligheden viser det sig, at Tonarternes Grundtoner kan ordnes i to Rækker, en opadgaaende og en nedadgaaende Kvintrække.

Den opadgaaende er: C, G, d, a, e₁, h₁ . . . , hvor hver Tone er Kvint til den foregaaende. Dette er de saakaldte »Kryds-Tonarter«, hvori Tonerne er forhøjede. Men man kan ogsaa danne en Kvintrække nedad fra C, nemlig C, F, B₁, E₁, A₂ o. s. v., hvor E₁ og A₂ er henholdsvis en halv Tone under E₁ og A₂. De Tonarter, der har disse Grundtoner, kaldes »B-Tonarter«.

Endelig kunde man tænke sig Ændringer i selve Tonestigen, som ikke kom i Modstrid til, hvad der foran er udviklet. Det blev fastslaaet, at Svingningstillene skulde staa i simple Forhold til Grundtonens, og der fandtes Grunde til at fast-

slaa Begreberne Ters ($\frac{4}{3}$), Kvart ($\frac{3}{4}$), Kvint ($\frac{2}{3}$) og Sekst ($\frac{3}{2}$). Ogsaa Septimen ($\frac{8}{7}$) kan vægtig begrundes; her kan dog for Pladsens Skyld kun anføres, at den syvende Tone i de senere Tider har erhværet sig Navnet »Ledetonen«, fordi den som medtagen i visse Akkorder (»Septimakkorder«) forbereder Grundtonens Genoptræden, og at det netop af denne Aarsag er af Vigtighed, at Septimen kun er en halv Tone fjærnet fra Oktaven. Men for Forholdet $\frac{8}{9}$ mellem Grundtonen og anden Tone (Sekunden) er ingen egentlig Begrundelse given udover det af Euler anførte. Og maaske kunde en Ændring i Tonestigen findes, hvorved næsten ligesaa simple Forhold opnaaedes, og til Fordel for hvilke de Grunde, som er anførte for de valgte Forhold, maaske ogsaa kunde anføres — i hvert Fald tildels. Medens baade den pythagoræiske og den rene Tonestige kan karakteriseres ved Tallene 1, 1, $\frac{1}{2}$, 1, 1, 1, $\frac{1}{2}$ som angivende Trinenes Værdi og Orden, har man saaledes fra de ældste Tider brugt ogsaa andre Fordelinger af Tonetrinene, saa at der har eksisteret flere forskellige »Toneslægter«, hver med sin Tonestige. Blandt disse har dog kun een Slægt holdt sig gennem Tiderne ved Siden af Dur-Tonarterne, nemlig Mol-Tonarterne. Disse kan karakteriseres ved Tallene 1, $\frac{1}{2}$, 1, 1, $\frac{1}{2}$, $1\frac{1}{2}$, $\frac{1}{2}$. Tonestigen for C-Mol ser saaledes ud:

1	$\frac{8}{9}$	$\frac{5}{6}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{5}{8}$	$\frac{8}{15}$	$\frac{1}{2}$
C	D	Es	F	G	As	H	c
	$\frac{8}{9}$	$\frac{15}{16}$	$\frac{9}{10}$	$\frac{8}{9}$	$\frac{15}{16}$	$\frac{6}{7}$	$\frac{15}{16}$

Forandringen fra C-Dur er altsaa, at E er ble-

ven til Es, A til As, hvorved Forholdet $\frac{4}{5}$ er erstat-
 tet med $\frac{5}{6}$, Forholdet $\frac{3}{5}$ med $\frac{5}{8}$. Hvor simple nu
 end de nye Forholdstal er, saa er de dog mindre
 fuldkomne end de gamle, og dette indvirker paa
 Mol-Akkorderne, som derfor ogsaa er benyttede
 med en vis Forsigtighed baade af Händel og Mozart.
 Dette er værd at lægge Mærke til; thi Mol anses
 almindelig for blødere end Dur, og da vel ingen har
 overgaaet Mozart i Fortolkning af bløde Stemninger,
 var der netop for ham rig Lejlighed til at anvende Mol-
 akkorder overalt, hvor hans musikalske Følelse til-
 sagde ham det.

Forholdet $\frac{5}{6}$ betegner den saakaldte lille Ters,
 som jo allerede Archytas havde fundet. Dennes
 Forsvarlighed lader sig begrunde ved Hjælp af
 Overtonerne. Naar C gør 1 Svingning, vil dens
 4de Overtone, e_1 , gøre 5 Svingninger, og e_1 er Over-
 tone til E, altsaa er C og E beslægtede. Men nu
 er g_1 den 5te Overtone til C og gør altsaa 6 Sving-
 uinger, medens C gør 1. Da endelig Es gør 6
 Svingninger, uredens C gør 5, og altsaa g_1 gør 30, vil
 g_1 gøre 5 Svingninger, medens Es gør 1. Heraf
 Slægtskabet mellem C og Es. Derimod er Springet
 fra As til H $1\frac{1}{2}$ Tone og forekommer derfor noget
 unaturligt. Man bøder derpaa, ved i Opgang at
 forhøje As til A, medens man saa til Gengæld i
 Nedgang formindsker H til B. Disse Ændringer
 har dog ingen Indflydelse paa de ovenfor omtalte
 Akkorders Sammensætning.

Vi ser af alt dette, at der maa indskydes flere
 Toner i Tonestigen, saaledes som allerede Græ-

kerne forsøgte ved at bruge Fjerdedelstonetrin. Vi har jo f. Eks. allerede mellem C og D faaet Tonerne Cis og D÷. As-Dur medfører Indførelsen af »B for D« eller Des. Da nemlig Es har Tallet $\frac{5}{4}$, faar As₁ Tallet $\frac{3}{2} \cdot \frac{5}{6}$ eller $\frac{5}{4}$, hvoraf følger at As har $\frac{5}{2}$. Dennes Kvart bliver $\frac{3}{4} \cdot \frac{5}{2}$ eller $\frac{15}{8}$, som er Oktaven over Des, der derfor faar Tallet $\frac{15}{16}$. Da cis havde Tallet $\frac{6}{135}$, faar Cis Tallet $\frac{128}{135}$. Tone-trinet deles altsaa saaledes:

1	$\frac{128}{135}$	$\frac{15}{16}$	$\frac{9}{10}$	$\frac{8}{9}$
C	Cis	Des	D÷	D

Dette vil nu ikke volde synderlige Vanskeligheder paa Strygeinstrumenterne, hvor Tonens Højde ikke forud ved kunstige Midler er fastsat; men hvor den ved Fingrens Placering skabes samtidig med selve Tonen. Snarere kan det siges, at det af Naturen gode Øre maa gøre Vold paa sig selv, hvis der ikke maa spilles efter den rene Tonestige. Ikke blot maa Virtuosen, som skal spille med Dobbelgreb, absolut følge den rene Tonestige, uagtet han derved fraviger den Regel, som Lærerne nuomstunder nøjsommelig indgiver deres Elever, at »Cis og Des er samme Tone«. Men selv Dilettanter, som er vante til Sammenspil med andre Strygere, følger Ørets Bud og ikke Reglerne. Heller ikke Blæserne vil staa overfor uovervindelige Vanskeligheder, hvis den rene Tonestige skal følges; thi ved at sætte Tonen lidt skarpere an, kan de forhøje den lidt. For Orgel og Klaver stiler det sig anderledes. Her bliver det besværligt, at lave saamange forskellige Toner, da man jo maa have

ligesaa mange Tonegivere og Tangenter. Og dog er der gjort talrige Forsøg i denne Retning med Orglet. Man maa her huske, at Orglet skulde ledsage den i det 17de og 18de Aarhundrede omhyggeligt indøvede Kirkesang. Man forsøgte saaledes at bruge et Orgel med 77 Tangenter i 4 Oktaver, altsaa 19 Toner i hver Oktav. Men man naaede ikke det ønskede Resultat, mest dog vistnok fordi man ved Inddelingen af Oktaven traf sit Valg uheldigt.

---

4. *Tempereret Stemning.*

Medens disse Forsøg blev gjorte, for at skaffe en renere Stemning tilveje paa Orglet, arbejdede sig frem en ændret Inddeling af Tonestigen, som efterhaanden gik af med Sejren. Hvis man fra en vilkaarlig Tone, f. Eks. D, gaar to Kvinter op og derpaa en Oktav tilbage, kommer man til den følgende Tone, E. Men dette Skridt bliver da at betegne ved $\frac{2}{3} \cdot \frac{2}{3} \cdot 2$ eller $\frac{8}{9}$. Nu bestaar Oktaven jo i Virkeligheden af 6 hele Toner. Altsaa skulde c kunne faas af C ved Multiplikation med $(\frac{8}{9})^6$, medens vi hidtil har tillagt c Tallet $\frac{1}{2}$, idet C gaves Tallet 1. I Virkeligheden er $(\frac{8}{9})^6$ lig 0,4922. Multipliceres $\frac{1}{2}$ med $\frac{8}{81}$ (et Komma), saa faas $\frac{40}{81}$, som er 0,4938. Et Komma svarede til $\frac{1}{10}$ Tonetrin, som altsaa omtrent er den Fejl, vi begaar ved at give c Tallet $(\frac{8}{9})^6$. Forat komme fra C til c er vi jo

imidlertid gaaede 12 Kvinter op, og hvis derfor Fejlen fordeles ligelig, bliver den paa hver Kvint $\frac{1}{120}$ Tonetrin og er da ganske umærkelig. Der ved opstaar den »tempererede« Stemming. Ulempen ved denne ligger altsaa ikke i Kvinterne; det er ved Terserne, at Vanskelighederne kommer frem. Den pythagoræiske Ters var netop $(\frac{8}{9})^2$. Ved den tempererede Stemming bliver Tersen lidt mindre, idet 0,4922 var et for lille Tal for c, saa at samtlige Trintal maa forhøjes lidt. En Beregning giver, at Tersen ved den tempererede Stemming er c. $1\frac{2}{7}$ for stor. Dette kan mærkes og bevirker, at der ved mindre hurtige Tempoer lyder en Slags falsk Grundbas. Naar man paa et Harmonium med den nu almindelig benyttede tempererede Stemming anslaaer en lille Ters ($\frac{5}{6}$) iblandt de midterste Toner, f. Eks. c og es, saa fremtræder dette uheldige Forhold meget skarpt. Man venter sig en Differens-tone, som gør 1 Svingning, medens c gør 5. C₁ svinger 4 Gange saa langsomt som c, og den store Ters derunder, nemlig A₂, skulde altsaa være Differens-tonen. Istedetfor hører man en Tone, der ligger mellem A₂ og G₂, hvad man let kan overbevise sig om, ved at lade enhver af disse Toner klinge sammen med Tersen c—es. Dette ligger i, at den lille Ters ved den tempererede Stemming er for lille. En Kvint bestaar jo nemlig af en stor og en lille Ters, og den store Ters var ved den tempererede Stemming for stor. Differens-tonen gør altsaa færre Svingninger, end den burde, i Sekundet og bliver da dybere. For at gennemføre

Regningen bemærkes, at c gør nøjagtig dobbelt saa mange Svingninger i Sekundet som C . Delingen i 12 ligestore halve Tonetrin kan altsaa foregaa ved at uddrage den 12te Rod af 2, hvilket giver $1,05946$. Med denne Størrelse multipliceres Svingningstallet for hver halve Tone, man gaar opad. Den lille Ters bestaar ved tempereret Stemning af 3 Halvtoner. Naar altsaa c gør 1000 Svingninger, vil es gøre $1000 \cdot 1,05946^3$ eller $c. 1189,2$ Svingninger; Differenstonen gør i samme Tidsrum $189,2$ Svingninger. Nu vil C_1 gøre 250, As_2 $250 : 1,05946^4$ og G_2 $250 : 1,05946^5$ Svingninger i samme Tidsrum. Udregningen giver for As_2 198,4 og for G_2 187,3 Svingninger, og mellem disse Tal ligger 189,2.

Det er Klaveret, ved hvilket den tempererede Stemning først og fortrinsvis har udviklet sig, og der frembyder den unægtelig store Fordele. Den før omtalte Kvintrække: C, G, D, A, E, H , i hvilken dog $D-A$ ikke er nogen ren Kvint, vil kunne fortsættes. Fra H kommer den da til at hedde: $H, Fis, Cis, Gis, Dis, Ais, Eis, His$ o. s. v. Ved den temperede Stemning bliver nu alle Kvinter nøjagtig $3\frac{1}{2}$ Tonetrin. Fis falder derfor midt imellem F og G , Cis midt imellem C og D o. s. v.

Endvidere bliver His det samme som C . Gaar vi nedad fra C til F, B, Es, As o. s. v., vil B falde midt imellem H og C , Es midt imellem D og E . Cis er altsaa nu det samme som Des . Derved har Klaviaturet naaet sin største Simpelhed, og dermed er ogsaa Tonarternes Antal bragt ned til et overskueligt Minimum. Tillige maa bemærkes, at da

Klavertonerne kun i første Øjeblik har en stor Styrke, saa er Differenstoner og lignende kun er tilstede i første Øjeblik og derfor vanskelige at høre. Saa er der kun Overtonerne at tage Hensyn til. Disse kan ganske vist indbyrdes danne Differenstoner, der kan gaa over til Stød. Især gælder dette Overtonerne til de højeste Toner, fordi de hurtigere Stød giver en skarpere Ujævnhed, og de højere Toner i det Hele taget er mere ømfindtlige overfor Forstemthed. Man svækker derfor paa de nyere Klaverer Overtonerne for de højere Oktaver ved at lade Hammerne anslaa Strengene i Nærheden af de Knudepunkter, som svarer til de højere, hørbare Overtoner, og forsyner Hammerne med blødt Overtræk. Tonerne faar da en blødere, men ogsaa tyndere Klang. Emanuel Bach sagde, at »et vel tempereret Klaver er det reneste af alle Instrumenter.« Dette var ganske sikkert rigtigt i den Forstand, som Bach tog det. Thi ved intet andet Instrument træder Fejlene ved den tempererede Stemning saa lidt frem. Desuden er Klaveret nemt at gaa til og har et stort Toneomfang. Derved er det blevet Komponistens kæreste Instrument, ligesom det er blevet Midlet til Udbredelse af Musikken i vide Kredse. Anton Rubinstein (»die Musik und ihre Meister«) kalder Klaveret for »Musikerens Fotografiapparat« og »Publikums musikalske Konversationsleksikon«. Men Fotografiet, som Klaveret giver, er dog fortrukket ligesom andre Fotografier og mangler Varme. Helmholtz har ladet forfærdige et Harmonium, paa hvilket han

kunde spille fuldkomment rent, og han forsikrer, at naar han fra Harmoniet gaar over paa Klaveret, lyder dette ganske forstemt. Men værst er det dog, at Klaverets dominerende Stilling har fremtvunget, at der skal spilles falskt paa alle andre Instrumenter i den Grad, at ifølge Helmholtz Orgelspilleren er nødt til at gøre »en Helvedslarm«, naar han skal bruge Mikstur- og Tungeregistrene, for derved at skjule Urenhederne. Dette er at ændre Originalen efter Fotografiet, istedetfor at søge dette sidste forbedret. Man maa derfor haabe, at Fremtiden vil finde Midler til at gennemføre den rene Stemning paa alle Instrumenter uden forøgede Besværligheder.

Efterretninger

om

Sorø Skole og Opdragelsesanstalt

for

Skoleaaret 1906—07

af

B. Hoff.

Lærerne. Fag- og Timefordeling.

Fagenes Fordeling i Skoleaaret:

Rektor Hoff: Oldnordisk i VI og V;		
Græsk i Vs	11	Timer.
Overlærer Lauritzen: Matematik i		
Vm, IIIa og IIIb; Naturlære i 4R og Ia	29	—
Overlærer Zoffmann: Naturhistorie;		
Sløjd	39	—
Overlærer Matthiessen: Naturlære		
i VIs, VIIm, Vs, Vm, IV, 4Ma, 4Mb		
og Ib	30	—
Overlærer Gad: Tysk i IV, 4Ma, 4Mb;		
Historie i V, 4Ma, 4Mb, IIa og IIb;		
Sanginspektion	29	—
Overlærer Wiese: Latin i VIs, IV, 4Ma		
og 4Mb; Tysk i IIb	31	—
Adjunkt Glahn: Dansk i V, 4Mb og		
IIb; Fransk i VI og V; 1 Time med		
ikke syngende	26	—
Adjunkt Michelsen: Matematik i VIIm,		
IV, IVIm, 4R og 4Mb	34	—
Adjunkt Erlandsen: Engelsk i VI,		
V, 4R, 4Ma, 4Mb, IIIa, IIIb og Ia	31	—
Adjunkt Hansen: Religion undtagen i		
VI og V; Historie i IV, 4R, IIIa, IIIb		
Ia	31	—
Adjunkt Ohrt: Tysk i VI, V, 4R og		
IIa; Græsk i IVs; Historie i VI og		
Ib	25	—

Adjunkt Rosen: Tysk i IIIa og IIIb; Geografi	32	Timer.
Adjunkt Frimodt: Dansk i IV, 4R, Ia og Ib; Fransk i IV og 4R	26	—
Adjunkt Holten: Dansk i VI; Latin i Vs; Græsk i VIa; Engelsk i Ib; Oldtidskundskab	29	—
Adjunkt Ussing: Dansk i 4Ma, IIIa, IIIb og IIa; Engelsk i IIa og IIb	27	—
Adjunkt Nielsen: Matematik i IIa, IIb, Ia og Ib; Naturlære i IIIa, IIIb, IIa og IIb	32	—
Adjunkt Müller: Matematik i 4Ma; Gymnastik	38	—
Musiklærer Jæhnigen: Sang og Musik	17	—
Tegnelærer v. Schmidt-Phiseldeck: Tegning	14	—
Gymnastikassistent Lillienborg: Gym- nastik	31	—
Sognepræst Lic. Krarup: Religion i VI og V	2	—
Kordegner Rahbek: Skrivning	12	—
Overlærer Olsen: Med ikke syngende Der har været 5 Hold i Sang, 7 Hold i Gym- nastik.	3	—

Skoleinspektør er Overlærer Wi se.

Adjunkt Nielsen har i hele Skoleaaret haft
Permission, og hans Timer er læste af cand. phil.
Lange.

Undervisningstimerne har været saaledes fordelte:

	VI			V			IV			4R	4Ma	4Mb	IIIa	IIIb	IIa	IIb	Ia	Ib	Sum.
	S	F	M	S	F	M	S	F	M										
Religion	1			1			1			1			2	2	2	2	2	2	18
Dansk m. Oldn.	5			5			3		5	6	1	6	1	5	4	4	6	6	62
Latin	9			9			9			4		4							35
Græsk	7			7			5												19
Oldtidskundskab		2			1			1											4
Tysk	(2)			(3)			2		3	5		5	5	5	5	5			40
Fransk	1	3	2	1	4		3		3								6	6	17
Engelsk		2			3				4	4		4	4	3	3	3	3	3	43
Historie		4			4				4	3		3	3	3	3	3	3	3	38
Geografi							2		2	2		2	2	2	3	3	2	2	22
Naturhistorie					1		3		3	2		2	2	2	2	2	3	3	25
Matematik og Regn		11			11		6	2	7	7	1	7	1	7	6	6	6	6	91
Naturfære	4	6		3	7			2	2	3		3		2	2	2	2	2	42
Skrivning									2		1		1	1	2	2	2	2	12
Tegning									2		1		1	1	2	2	2	2	14
Sløjd									2	1		1		2	2	2	2	2	14
Sang		2			2				2				2	2	2	2	2	2	5
Gymnastik		5			4				5	4		4		4	4	4	4	4	30
	43			43			43		43	42		42		42	42	42	42	42	531

Karakterer ved Afgangseksamen 1906:

Spr.-hist.	Dansk Stil. I.	Dansk Stil. II.	Oldnordisk og Dansk	Fransk.	Engelsk.	Historie.	Latin, skriftlig	Latin, løst.	Latin, kurs.	Græsk.	Naturlære.	Points.	Hoved- karakter.
K. P. A. Holm . . .	ug +	ug +	ug	mg +	ug	ug +	mg +	ug +	ug +	ug	ug	108	F. K. m. U.
P. Nørlund	ug +	ug +	ug +	mg +	ug +	ug +	mg +	ug +	mg	mg +	mg +	105	F. K. m. U.
A. F. B. Iversen . .	mg	mg	mg +	mg +	mg +	mg +	mg +	ug +	mg	mg	ug	99	F. K.
A. Rudkjøbing . . .	g +	mg +	ug +	mg +	ug +	mg	mg	mg +	mg	mg +	ug	97	F. K.
K. J. D. Fabricius.	mg +	g +	mg +	g +	mg	mg +	g	mg +	mg	mg +	mg +	91	F. K.
H. J. Bryder	mg +	mg +	mg +	g	mg +	mg	mg +	mg +	mg	mg	mg	91	F. K.
K. D. Langballe . .	mg	mg	mg +	g +	mg +	mg +	g	mg +	g +	mg +	ug	89	F. K.
O. A. Arendrup . .	mg +	mg	mg +	mg +	ug	g +	g +	mg +	g	mg	ug	87	F. K.
E. V. S. Rendtorff.	g +	mg +	mg +	g	mg +	g +	mg +	g +	g	g +	g	76	A. K.
M. A. K. Nørgaard .	mg +	mg	mg +	mg +	mg	mg	mg	mg	mg +	mg +	mg +	94	F. K.
J. Juul	g +	g +	g +	g +	mg	mg +	mg +	g +	g +	mg +	g +	83	A. K.
C. J. W. Schmidt .	g	g +	g +	g	mg +	mg +	g +	g +	g	g +	mg	72	A. K.

Karakterer ved Afgangsprøven 1906:

Mat.-nat.	Dansk Stil. I.	Dansk Stil. II.	Oldnordisk og Dansk.	Fransk.	Engelsk.	Historie.	Aritmetik, skriftlig	Aritmetik, mundtlig.	Geometri, skriftlig	Geometri, mundtlig.	Mekanisk Fysik.	Kemisk Fysik.	Points.	Hoved- karakter.
M. A. A. S. Christiansen	mg. +	mg	ug	mg	ug	mg +	ug +	mg	ug +	m ₇₅ +	mg +	ug +	103	F. K.
G. J. D. Hammer . . .	mg +	mg	mg +	mg +	m ₇₅	mg +	ug +	m ₇₅ +	ug +	m ₇₅ +	ug +	m ₇₅	94	F. K.
N. H. Rasmussen . . .	mg +	mg +	m ₇₅	m ₇₅	m ₇₅ +	m ₇₅	ug ₇₅	m ₇₅	ug ₇₅ +	ug ₇₅ +	ug ₇₅	ug ₇₅	97	F. K.
K. Lyhne	m ₇₅ +	mg +	m ₇₅	m ₇₅ +	m ₇₅ +	m ₇₅ +	m ₇₅	m ₇₅	m ₇₅	ug ₇₅ +	m ₇₅	m ₇₅	70	A. K.
F. J. Hansen	m ₇₅ +	mg +	m ₇₅	m ₇₅ +	m ₇₅	m ₇₅	m ₇₅ +	m ₇₅	m ₇₅ +	m ₇₅	m ₇₅ +	m ₇₅ +	87	F. K.
C. A. O. Marek	m ₇₅ +	mg +	m ₇₅	m ₇₅ +	m ₇₅	m ₇₅ +	m ₇₅ +	m ₇₅ +	m ₇₅ +	m ₇₅	m ₇₅	ug ₇₅ +	58	T. K.
A. C. Heidenheim . . .	m ₇₅	m ₇₅	m ₇₅	m ₇₅ +	m ₇₅ +	m ₇₅ +	m ₇₅	m ₇₅	m ₇₅ +	m ₇₅	m ₇₅ +	m ₇₅ +	76	A. K.

I Bedømmelsen af de forskellige Afgangsprøver deltog Professor Paludan, Overlærerne Hoff og Hasselager, Adjunkterne Ingerslev, Petersen og Weis, Docent Siesbye, Professor Bauditz, Inspektør Branth og Kandidaterne Ehrencron-Müller og O. Hansen.

Fjerde Klases Eksamen med Værdi som Forberedelseeksamen bestod:

	Dansk.	Fransk.	Tysk.	Latin.	Græsk.	Historie.	Geografi.	Naturhist.	Aritmetik.	Geometri.	Naturalære.	Points.
R. E. Brincker	sg	mg	mg	fg	—	ug	mg	sg +	mg	mg +	mg +	58 ¹ / ₃
P. Brix	sg +	sg	mg +	sg	—	ug +	ug +	mg +	mg +	ug	ug +	72 ² / ₃
H. E. Budtz	mg +	sg	sg +	sg +	—	fg +	sg +	ug +	mg	sg +	mg	57 ² / ₃
S. P. Duurloo	mg	mg +	mg +	mg +	mg +	ug	ug	ug +	ug +	mg	—	75
K. Effersø	mg	mg	mg	mg	sg +	sg +	mg +	mg +	mg +	sg +	—	73
H. L. Ellekilde	mg	ug	mg +	ug +	ug +	ug +	ug +	ug	ug	ug	—	84 ² / ₃
A. V. P. Frandsen	sg +	sg +	sg	mg +	—	mg +	fg	mg	sg +	sg +	mg +	62
E. T. Hebo	mg +	mg +	mg +	mg +	mg	mg	mg +	mg +	ug +	mg +	—	79 ¹ / ₃
D. F. S. Kisbye	sg +	mg	sg +	mg	mg +	mg +	mg	mg	mg +	mg	—	74 ¹ / ₃
J. P. M. Lillienkjold	sg +	sg	sg +	mg	—	sg +	sg +	mg +	mg	mg +	mg +	64 ² / ₃
K. A. Lund	mg +	sg +	sg +	sg +	—	mg	ug +	mg +	ug +	mg +	ug +	72 ² / ₃
E. Michelsen	mg +	mg	mg +	mg +	mg	sg	mg +	sg +	ug +	mg +	—	69 ¹ / ₂
H. R. Møller	mg +	mg +	mg +	mg	mg +	mg +	mg	mg	ug +	sg +	—	77
A. B. Rosenkjær	mg +	mg +	mg	sg +	mg +	mg +	mg +	mg +	ug	sg	—	70 ¹ / ₃
W. J. B. Røpcer-Petersen	mg +	sg	mg	fg +	—	mg +	mg +	mg +	sg +	sg +	mg +	53 ² / ₃
P. C. Schjerff	mg	ug	ug +	ug	ug	ug +	ug	ug	mg +	sg +	—	82 ¹ / ₃
V. T. Ussing	mg	mg	mg +	mg	sg +	mg	mg +	mg	mg +	mg	—	74 ² / ₃
C. L. R. Veistrup	mg +	ug +	ug +	mg +	mg	mg +	mg +	mg	ug +	ug +	—	80
P. H. Wodsehow	mg +	mg +	mg +	sg +	—	mg +	sg +	ug +	mg +	mg +	mg	70 ² / ₃

Karakterer ved Forberedelseseksamen 1906:

	Dansk, skriftlig.	Dansk, mundlig.	Engelsk.	Tysk.	Fransk.	Historie.	Geografi.	Regning.	Arit- metik.	Geometri.	Natur- historie.	Naturalære.	Orden.	Points.
P. H. Elkjær . .	ss +	mg +	ss +	tg +	—	tg +	ss +	md +	ss	ss +	mg	mg +	mg	67 ¹ / ₃
F. O. T. Hansen	ss	mg	mg +	ss +	—	tg +	mg +	mg +	mg +	mg	mg +	mg +	mg +	91
F. J. G. W. Häuser	ss +	ss +	ss +	tg +	—	tg +	mg	mg +	ss +	ss +	mg +	tg +	ss +	71 ² / ₃
M. K. Holck . . .	mg +	ug +	mg +	mg +	mg +	mg +	mg	tg +	mg +	ss	mg +	ss	mg +	98
C. B. Jensen . . .	mg	mg	mg +	ss	—	ss +	mg +	ss +	ss +	ss +	ug +	ug	mg	98 ¹ / ₃
J. C. N. Jensen .	mg	mg +	mg +	mg +	ug +	mg	mg	ug	ug +	ug	ug +	ug	mg	118 ² / ₃
P. C. S. Jensen .	mg +	ug +	ug +	mg +	mg +	ug	ug +	mg +	ug +	ug +	mg +	mg	mg +	117
H. J. A. Kjær . .	ss +	mg +	mg +	mg +	ss	ug +	tg	md +	mg +	ss +	mg +	mg +	mg +	84 ¹ / ₃
P. D. Lisborg . .	ss	mg +	ss +	ss +	—	tg +	mg +	ss +	ss +	ss +	ss	ss	ss	74 ¹ / ₃

Elevkerne.

Ved Udgivelsen af forrige Aarskrift var Elevernes Antal 224. Der dimitteredes 19 af VI, 9 af 4R og 3 (H. E. Budtz, W. J. B. Røper-Petersen og P. H. Wodschow) af IV. Inden det ny Skoleaars Begyndelse udmeldtes 12 (J. K. Lind og O. E. Slogers af VI, G. E. A. Kähler af V, H. C. Schjerff, H. F. Hansen, H. Friis og V. Lüneborg af 4R., A. M. Nielsen af III, H. B. Holst, L. P. Christensen, G. K. S. Johansen og K. R. Barfoed af III). Der optoges 68, nemlig 5 i V, 1 i IV, 9 i III, 13 i II og 40 i I. Skoleaaret begyndte saaledes med 249 Elever. Heraf udmeldtes i Sept. 1 (Aa. Hansen af 4R), i Dec. 1 (E. H. Goll af IV Mb), i Marts 3 (E. Buchwald af IV Ma, H. Rasmusen af IIIa og F. L. Nielsen af IIa). I Aarets Løb optoges 3 Elever. Deres Antal er saaledes nu ($\frac{1}{3}$) 247. I følgende Fortegnelse sættes VI og 4R efter Udfaldet af Halvaarsprøven, V og IV i Bogstavorden, Mellemskolens Klasser efter Udfaldet af 7 Sammentællinger. Elever af matematisk Retning betegnes med m. En Stjerne betegner Alumnerne.

VI Klasse.

1. Hans Ivar Petersen Bennick, f. 1 Nov. 88. (Afd. Lærer B.).
2. Carl Johan Beck, f. 11 Jan. 89. (Købmand B. i Storehedinge). m.
- *3. Edward Esbern Mortensen, f. 30 Nov. 89. (Købmand N. J. M. i Tveraa over Trangisvaag).

- *4. Mogens Skotterup Nissen, f. 1 Avg. 88. (Grosserer N. i Kbh.).
- *5. Peter Emil Mortensen, f. 22 Avg. 89. (Købmand P. M. i Tveraa over Trangisvaag). m.
- *6. Camillo Martini Hansen, f. 9 Sept. 89. (Sognepræst H. i Skyum over Hørdum).
- *7. Ejler Haar Hammer, f. 13 Juni 89. (Sagfører H. i Silkeborg).
- *8. Kay Ulrich, f. 10 Okt. 89. (Afd. Apoteker i Vejle U.). m.
- *9. Axel Theodor Børge Hebo, f. 10 Dec. 88. (Herredsfoged Hansen i Vestervig).
- *10. Vilhelm Hjalmar Øhlenschläger, f. 23 Jan. 88 (Apoteker Ø. i Kalundborg).
- *11. Oluf Thorsen, f. 15 Okt. 87. (Afd. Købmand i Nakskov T.). m.
- *12. Verner Albert Henriques, f. 14 Febr. 90. (Prop. H. paa Landsledgaard over Stege). m.
- 13. Svend Odder, f. 7 Juni 88. (Kaptejn O. i Aalborg). m.

V Klasse.

- 1. Kaj Aage Braae, f. 5 Marts 89. (Papirhandler B. i Næstved). m.
- *2. Regner Evald Brincker, f. 8 Juli 89. (Fabrikant B. i Grejsdal). m.
- *3. Peder Brix, f. 6 Juni 89. (Grosserer B. i Aalborg). m.
- *4. Sven Peter Duurloo, f. 29 Nov. 91. (Mejerist D. paa Johannesdal).

- *5. Kjartan Effersø, f. 13 Maj 89. (Afd. Fysikus i Hvidbjærg E.).
- *6. Hans Laurits Ellekilde, f. 17 Febr. 91. (Vognmand E. i Hellebæk).
- *7. Arent Viggo Plesner Frandsen, f. 20 Maj 89. Justitsraad, Godsforvalter F. i Skibby). m.
- *8. Ejnar Tage Hebo, f. 20 Febr. 90. (Broder til Nr. 9 i VI).
- 9. Kai Heckscher, f. 30 Okt. 89. (Læge H. i Borup). m.
- *10. Peter Christian Kiilsgaard, f. 29 Okt. 89. (Arkitekt K. i Stormfri over Hammel). m.
- 11. Daniel Frederik Seth Kisbye, f. 19 Jan. 91. (Økonom K.).
- 12. Aage Laugesen, f. 14 Juli 89. (Lærer L. i Vedskolle over Vallø). m.
- *13. Johannes Peter Montagne Lillienkjold, f. 19. Febr. 90. (Bogholder L. i Holeby). m.
- *14. Kai Atke Lund, f. 29 Jan. 89. (Afd. Partikulier i Kbh. L.). m.
- 15. Mogens Lundstein, f. 21 Sept. 89. (Købmand L. i Næstved). m.
- 16. Adolf Stage Mathisen, f. 29 Okt. 89. (Afd. Hotelejer i Randers M.). m.
- *17. Erik Michelsen, f. 22 Sept. 88. (Sproglærer M. i Kbh.).
- *18. Henning Rechnitzer Møller, f. 26 Okt. 89. (Konsul M. i Hjørring).
- *19. Olaf Theodor Andreas Johannes Olsen, f. 14 April 89. (Kolonibestyrer O. i Jacobshavn).

- 20 Knud Valdemar Petersen, f. 6 April 90. (Kaptejn P. i Fredericia). m.
- *21 Aage Buhl Rosenkjær, f. 24 Dec. 90. (Lærer R. i Gammel Sole over Hedensted).
22. Poul Christian Schjerff, f. 20 Juni 90. (Afd. Sparekasseassistent S.).
- *23 Viggo Thorlacius Ussing, f. 9 Jan. 91. (Sognepræst U. i Ørbæk).
24. Carl Laurits Rasmus Veistrup, f. 20 Avg. 90. (Forretningsfører V.).

IV Klasse.

- *1. Anders Andersen, f. 23 Juni 89. (Skovfoged A. i Rødebækshus over Silkeborg).
- *2. Johannes Balthasar Brøndsted, f. 5 Okt. 90. (Sognepræst B. i Tryggeløv over Humble).
- *3. William Poul Jens Chievitz, f. 1 Jan. 89. (Afd. Professor i Kbh. C.). m.
- *4. Jean Marc Antoine Dalgas, f. 19 Jan. 91. (Skovrider D. i Birkebæk over Herning). m.
- *5. Ingjald Effersø, f. 30 Nov. 90. (Broder til Nr. 5 i V). m.
- *6. Hakon Verner Godske-Nielsen, f. 29 Sept. 90. (Partikulier G.-N. i Kbh.). m.
7. Ernst Gram, f. 21. Maj 91. (Handelsgartner G. paa Koldemosegaard). m.
8. Christian Emil Georg Gustav Grüner, f. 11 Okt. 90. (Afd. cand. polit. paa Egemark G). m.
- *9. Carl Vilhelm Gümoes, f. 5 Avg. 90. (Grosserer G. i Kbh.). m.

- *10. Dan Martini Hansen, f. 20 Sept. 91. (Broder til Nr. 6 i VI). m.
- *11. Knud Helmer, f. 22 Avg. 91. (Klosterforstander H. i Slagelse). m.
- 12. Gregers Julius Jensen, f. 15 Avg. 92. (Birkefuldmægtig J.).
- 13. Hans Harald Jensen, f. 5 Dec. 90. (Broder til Nr. 12). m.
- *14. Hans Joost, f. 5 Okt. 91. (Læge J. i Stenlille).
- *15. Svend Kindt, f. 26 Sept. 90. (Købmand K. i Sæby). m.
- 16. Einar Gustav Krog-Meyer, f. 30 April 91. (Sognepræst K.-M. i Vigersted over Ringsted).
- *17. Christian Peter Kryssing, f. 7 Juli 91. (Afd. Kaptejn i Nyborg K.).
- 18. Otto Valdemar Kähler, f. 19 Avg. 91. (Fabrikant K. paa Halskov). m.
- *19. Algot Lautrup Larsen, f. 20 Nov. 90. (Arkitekt L. i Slagelse). m.
- *20. Aage Johannes Als Nielsen, f. 3 Sept. 90. (Lærer N. i Ulstrup over Kalundborg).
- *21. Henry Osvald Nielsen, f. 2 Nov. 90. (Tømrermester N. i Charlottenlund). m.
- *22. Otto Elias Nielsen, f. 29 Nov. 90. (Købmand N. i Slagelse). m.
- 23. Adolph Georg Rasbech Oppermann, f. 23 Juni 89. (Godsforvalter O. paa Ryegaard). m.
- *24. Sophus Carl Rudolph Christian Trampe, f. 4 Jan. 91. (Postmester Greve T. i Præstø).

4 Realklasse.

- *1. Hakon Einar Lindhard, f. 10 Nov. 90. (Afd. Ingeniør i Kbh. L.).
- *2. Povl Middleton Bartholdy, f. 1 Okt. 90. (Godsforvalter B. paa Store Frederikslund).
- *3. Thorkil Christian Bang, f. 20 Jan. 91. (Direktør B. i Kbh.)
- *4. Sivert Francisco Bartholdy, f. 18 Dec. 89. (Kursmægler B. i Rio de Janeiro).
- 5. Emanuel Hansen, f. 9 April 90. (Partikulier H.).
- *6. Fritz Lorenzen, f. 28 Maj 91. (Skovrider L. i Silkeborg).
- *7. Poul August Kjær, f. 25 Juli 91. Købmand K. i Hellerup).
- 8. Asger Holme, f. 30 Dec. 90. (Flv. Proprietær H. i Lyngø).
- *9. Emil Benedikt Hansen, f. 19 Avg. 91. (Sognepræst H. i Sønder Kirkeby paa Falster).
- 10. Herman Gerhard Tetens Hoff, f. 4. Okt. 91. Købmand H.).
- 11. Malthé Sehested Hoff, f. 31. Marts 90. (Broder til Nr. 10).
- *12. Kaj Wedele Petersen, f. 1 Jan. 90. (Proprietær P. paa Koster Færgedaard).
- 13. Jens Peter Aser Schiøler, f. 13 Juni 90. (Kæmner S.).
- *14. Christian Wendt Lønholdt, f. 19 Okt. 90. (Maskinmester i Flaaden L. i Kbh.).
- *15. Knud Peter Elkjær, f. 10 Jan. 91. (Proprietær E. paa Veldinggaard over Børkop).

16. Viggo Sebbelov, f. 16 Sept 90. (Afd. Godsforvalter paa Saltø S).

Mellemskolen.

IV Klasse a.

1. Kristen Just Rahbek, f. 2 Avg. 92. (Kordegner R.).
2. Lars Emil Stubbe Teglbjærg, f. 21 April 92. (Lærer T. i Broby).
- *6. Ejner Irgens-Hansen, f. 20 Nov. 91. (Direktør H. i Svendborg).
- *10. Lave Christian Oscar Nørgaard, f. 23 Dec 90. (Lærer N. i Lem over Skive).
11. Aage Marius Jensen, f. 26 Juli 91. (Øhandler J.).
12. Johannes Michelsen, f. 19 Sept. 92. (Afd. Overlærer M.).
- *17. Gabriel Lind, f. 17 Maj 92. (Sognepræst L. i Skælby).
- *22. Alfred Gleerup, f. 1 Juli 92. (Læge G. i Aarup).
23. Mogens Thomas Ludvig Gustav Gruner, f. 2 Dec. 91. (Broder til Nr. 8 i IV).
28. Svend Oster Hansen, f. 17 Marts 93. (Tømrermester H.).
30. Niels Thomsen Rygaard, f. 21 Juni 91. (Handelsgartner R. i Gentofte).
- *31. Hjalmer Lisborg, f. 30 Juni 92. (Proprietær L. paa Sandlynggaard).

33. Ernst Johannes Vilhelm Andersen, f. 8 Maj 92. (Arrestforvarer A.).
- *34. Pedro Enrique Schiønning Malling, f. 29 Juli 91. (Afd. Bogholder i Buenos-Ayres M.).
35. Valdemar Madsen, f. 24 Maj 91. (Gaardejer M. i Sigersted).
- *37. Andreas Kristian Kragelund, f. 5 April 92. (Distriktslæge K. i Hobro).
- *39. Christian Henrik Teisen, f. 14 Marts 93. (Afd. Læge i Kællerup T.).
40. Aage Geleff, f. 5 April 91. (Skovfoged G. i Vesterskov).

IV Klasse b.

- *3. Jakob Peter Georg Agner Møller, f. 16 Juli 92. (Herredsfuldægtig M. i Fjerritslev).
- *4. Hans Svend Sørensen, f. 19 Okt. 92. (Redaktør S. i Silkeborg).
- *5. Hans Egede Glahn, f. 4 Maj 91. (Underbestyrer G. i Stege).
- *7. Tage Møller, f. 22 Sept. 92. (Apoteker M. i Skive).
- *8. Albert Victor Mathias Mathiesen, f. 23. Dec. 92. (Kolonibestyrer M. i Umanak).
- *9. Tage Johannes Olsen, f. 9 Juli 92. (Sagfører O. i Jyderup).
13. Karl Georg Brysting, f. 30 Dec. 91. (Skriver i Landbrugsministeriet B.).
- *14. Dan Holger Frederik Olsen, f. 13 Sept. 93. (Broder til Nr. 9).
- *15. Frederik Jørgen Lotz, f. 6 Febr. 93. (Proprietær L. paa Sandholm over Birkerød).

- *16. Edvard Nielsen Kindt, f. 5 Jan. 92. (Broder til Nr. 15 i IV).
- 18. Viktor Lars Karl Dickelmann, f. 28 Marts 93. (Skomager D.).
- *19. Erik Juel Wiboltt, f. 1 April 92. (Købmand W. i Nakskov).
- *20. Christian Frederik Sven Møller, f. 21 Sept. 92. (Detailhandler M. i Faxe).
- *21. Mathias Aagaard Wassard, f. 19 Febr. 93. (Toldkontrollør W. i Horsens).
- 24. Paul Maurice Budtz, f. 22 Sept. 90. (Hotel-ejer B. paa Corsica).
- *25. Nikolaj Frederik Bjerre Dahlerup, f. 24 Dec. 92. (Overretssagfører D. i Nyborg).
- 26. Poul Klein, f. 23 April 92. (Kontorchef K. i Kbh.).
- 27. Johannes Peder Veistrup, f. 3 Maj 92. (Broder til Nr. 24 i V).
- *29. Hans Christian Andreas Henrik Wenck, f. 23 Okt. 92. (Oberstløjtnant W. i Nyborg).
- 32. Gustav Trappaud Levinsen, f. 14 Avg. 92. (Ald. Kæmner L.).
- 36. Knud Kjersgaard, f. 29. Jan. 92. (Sognepræst K. i Udbyneder over Havndal).
- 38. Vilhelm Tram, f. 1 Juli 91. (Sognepræst T. i Ubby over Jerslev).

III Klasse a.

- 4. Ole Ebbe Andersen, f. 7 April 93. (Kaptejn i Flaaden A. i Hellerup).

7. Harald Andreas Bach, f. 26 Maj 93. (Lærer B. i Falsled over Faaborg).
- *10. Knud Olaf Jacob Gemzøe, f. 26 Febr. 92. (Amtsforvalter G i Kbh.).
11. Vagn Aage Løehr, f. 30 Dec. 92. (Fabrikant L. i Fredericia).
- *12. Olaf Theodor Johan Spange, f. 18 April 92. (Førstelærer S. i Egeslevmagle over Skelskør).
- *13. Niels Alfred Helms, f. 18 Marts 93. (Sognepræst H i Tjustrup).
- *15. Frederik Andersen, f. 21 April 92. (Broder til Nr. 1 i IV).
- *18. Asger Christian Frederik Krøgsbæk, f. 24 Sept. 92. (Sognepræst K. i Tversted over Sindal).
20. Herman Anton Hansen, f. 26 Maj 93. (Købmand U. H.).
- *21. Erik Friis, f. 1 April 94. (Kaptejn F. i Fredericia).
23. Kresten Munch Knudsen, f. 15 Dec. 92. (Forpagter K.).
25. Hans Poul Tønnesen, f. 26 Nov. 93. (Proprietær T. paa Øbakkegaard over Ballerup).
- *28. Georg Nicolai Bugge, f. 31 Okt. 92. (Kolonibestyrer B. i Godthaab).
- *30. Andreas Hans Bendtsen Schøning, f. 11 Maj 93. (Lærer S. i Druedal over Frederikssund).
- *33. Kaj Egede Glahn, f. 30 Dec. 93. (Broder til Nr. 5 i IVb).
- *24. Harald Morten Gjølbj Buch, f. 6 April 93. (Borgmester B. i Nyborg).

- *36 Carl Sten Andersen Bille, f. 19 Jan. 93. (Forpagter B. paa Nordruplund).
- 39. Hans Rose, f. 2 Febr. 93. (Herredsfuldnaegtig R. i Kolding).
- 41. Johan Julius Wengel, f. 6 Marts 92. (Apo-teker W. i Ringsted).
- *42 Niels Henning Folmer Holstein, f. 24 Jan 92. (Proprietær H. paa Tvilumgaard over Silke-borg).
- 43. Harald Kisbye, f. 7 Avg. 93. (Brøder til Nr. 11 i V).
- 45. Kai Peter Colding, f. 11 Sept. 93. (Konsul C. i Kalundborg).
- *46. Jens Stig Lasson, f. 7 Nov. 91. (Premier-løjtnant L. i Kbh.).

III Klasse b.

- *1. Niels Julius Nielsen, f. 12 April 92 (Landpostbud N. i Ortved over Ringsted).
- 2. Axel Møller, f. 17 Jan. 94. (Broder til Nr. 7 i IVMb).
- *3. Carl Josef Ballhausen, f. 9 Juli 93. (Afd. Apoteker i Aalborg B.).
- *5. Henry Krog-Meyer, f. 31 Okt. 92. (Broder til Nr. 16 i IV).
- *6. Herluf Krog-Meyer, f. 13 Dec. 93. (Broder til Nr. 16 i IV og til Nr. 5).
- *8. Olaf Arent Rygaard, f. 14 Nov. 93. (Broder til Nr. 30 i IV Ma).
- *9. Oluf Peder Olsen, f. 11 Marts 94. (Gaard-ejer O. paa Thorsagergaard i Alsted).

14. Aage Georg Dahl, f. 20 Okt. 93. (Sognepræst D. i Børglum over Vraa).
16. Jørgen Christian Hvam, f. 10 Avg. 93. (Sognepræst H. i Slaglille).
- *17. Svend Egede Glahn, f. 6 Okt. 92. (Broder til Nr. 5 i IV Mb. og Nr. 33 i III a).
- *19. Carl Johan Graae, f. 14 Jan. 93. (Vognmand G. i Slagelse).
- *22. Henning Weis, f. 18 Avg. 92. (Proprietær W. i Frederiksberg).
- *24. Holger Peter Lotz, f. 25 Jan. 94. (Broder til Nr. 15 i IV Mb).
26. Jens Ulf Kaarsberg, f. 16 Marts 95. (Distriktslæge K.).
- *27. Frederik Gümües, f. 29 Avg. 92. (Broder til Nr. 9 i IV).
- *29. Carl Vilhelm Nielsen, f. 25 Jan. 93. (Broder til Nr. 22 i IV).
- *31. Alf Ejnar Vilhelm Ørkild-Hansen, f. 25 Juni 91. (Afd. Kasserer i Stockholm H.).
32. Torben Arvig Jensen, f. 30 Juli 93. (Broder til Nr. 12 og Nr. 13 i IV).
- *35. Eigil Gunnar Lillienskjold, f. 5 Juli 92. (Broder til Nr. 13 i V).
37. Hans Peter Rasmussen, f. 6 Febr. 94. (Malermeister R.).
38. Christian Marius Poulsen, f. 16 Dec. 92. (Parcellist P. i Fjenneslevmagle).
40. Helge Hoff, f. 25 Maj 93. (Herredsfuldmegetig H. i Terndrup).

44. Hans Magnus August Fog, f. 1 Marts 93.
Sparekassébogholder F. i Assens).
47. Johannes Leonard Warrer, f. 31 Juli 92.
(Dampskibsfører W. i Esbjerg).

II Klasse a.

2. Hagbart Martin Buchwald, f. 13 Avg. 94.
(Kommander B. i Kbh.).
3. Otto Boe Jørgensen, f. 19 April 94. (Skov-
rider J. i Nysø Skovridergaard over Præstø).
6. Otto Guldberg Faber, f. 1 Juli 93. (Sognepræst
F. i Ulstrup over Kalundborg).
11. Julius Verner Wium Møller, f. 21 Nov. 92
(Grosserer M. i Kbh.).
12. Herman Munch Knudsen, f. 2 April 94. (Bro-
der til Nr. 23 i III a).
13. Arne Morell, f. 22 Marts 94. (Købmand M.
i Slagelse).
14. Carl Johan Schiøtz Kierulff, f. 7 Dec. 93.
(Afd. Apoteker i Kbh. K.)
17. Johan Ulrik Jensen, f. 12 Marts 93. (Urma-
ger J).
18. Carl Vilhelm Stubbe Teglbjærg, f. 14 Maj
94. (Broder til Nr. 2 i IV Ma).
19. Rasmus Marius Rasmussen, f. 27 April 94.
(Gaardejer R. i Døjringe).
20. Otto Johan Michael Brasch Mikkelsen, f.
20 Juli 95. (Sognepræst M. i Maarslet).
22. Carl Vilhelm Olsen, f. 22 April 95. (Broder
til Nr. 9 og Nr. 14 i IV Mb).

23. Carl Christian Kragh Fleischer-Hansen, f. 21 Maj 94. (Apoteker F.-H. i Hornsyld).
30. Alfred Gorm Jacobsen, f. 14 Marts 95. (Tobaksbinder J.).
34. Marius Sørensen, f. 28 Nov. 92. (Stationsmester S. i Døjringe).
35. Jørgen Frederik Heuer Trolle, f. 10 Dec. 94. (Toldklarere T. i Kbh.).
37. Herbert Bennet de Linde Schmidt, f. 21 Febr. 93. (Handelsrejsende S. i Kbh.).
38. Karl Adolph Edvin Schoug, f. 15 Sept. 93. (Overretssagfører S. i Hurup).
39. Vagn Hagbarth Techt Hansen, f. 27 Febr. 93. (Fotograf H.).

II Klasse b.

1. Jens Jørgen Frederik Theodor Jørgensen, f. 1 April 94. (Afd. Sognepræst i Vollerslev J.).
4. Carl Gotfred Nagel Kjerulff, f. 10 Nov. 93. (Fabrikant K. i Slagelse).
5. Einar Lisborg, f. 24 Dec. 93. (Broder til Nr. 31 i IV Ma).
7. Vilhelm Theodor Lauritzen, f. 10 Sept. 94. (Købmand L. i Slagelse).
8. Erik Peter Hertel, f. 30 Juli 94. (Afd. Købmand i Slagelse H.).
9. Albert Kindt, f. 28 Sept. 93. (Broder til Nr. 15 i IV og Nr. 16 i IV Mb.).
10. Holger Blichert Hansen, f. 13 Juni 94. (Arkitekt H.).

15. Poul Axel Niels Gøtzsche Netterstrøm, f. 25 Sept. 93. (Grosserer N. i Kbh.).
16. Louis Reinhold Milvertz, f. 15 Jan. 95. (Barber M.).
21. Carl Erik Holst Frederiksen, f. 8 Juni 93. (Skovrider F. i Skovhuse over Fakse).
24. Henrik Dalgas, f. 15 Juni 93. (Broder til Nr. 4 i IV).
25. Christen Emil Rasmussen, f. 26 Juli 94. (Boelsmand R. i Døjringe).
26. Svend Sebbelov, f. 13 Avg. 94. (Broder til Nr. 16 i 4 R.).
27. Anders Lauritz Johannes Andersen, f. 30. Juni 94. (Tømrerntester A.).
28. Stig Erik Jensen, f. 28 Juli 94. (Broder til Nr. 12 og 13 i IV og Nr. 32 i III b).
29. Aage Hvam, f. 23 Juli 94. (Broder til Nr. 13 i III b).
31. Robert Ejnar Sørensen, f. 30 Dec. 93. (Kontorist S.).
32. Rolf Henry Kaarsberg, f. 31 Avg. 93. (Broder til Nr. 26 i III b).
33. Niels Wissing, f. 8 Nov. 93. (Dyrlæge W i Kalundborg).
36. Sigurd Eduard Pallesen Degen, f. 21 Dec. 93. (Strandkontrollør D. i Fjaltring over Ramme).

I Klasse a.

3. Axel Sevel, f. 11 Dec. 95. (Bogholder S.).
6. Knud Asger Ulrik Boesen, f. 18 Juli 95. (Afd. Adjunkt B.).

10. Aage Schiøtz Kierulff, f. 12 Juli 95. (Broder til Nr. 14 i II a).
14. Holger Alexis Ernst Warming, f. 19 Marts 95. (Tandlæge W. i Silkeborg).
17. Sven Hansen, f. 15 Jan. 95. (Broder til Nr. 20 i III a).
18. Gunvald Asger Peltz Rasmussen, f. 6 Nov. 95. (Sagfører R.).
20. Knud Albert Høfler, f. 29 Nov. 93. (Provst H. i Als over Hadsund).
21. Svend Emil Kragelund, f. 15 Dec. 95. (Broder til Nr. 37 i IV Ma).
22. Hans Lauritzen, f. 13 Avg. 95. (Overlærer L.).
23. Peder Helge Rasmussen Krogh, f. 5 Marts 95. (Bogtrykker Rasmussen).
24. Hans Erhard Christiansen, f. 21 Okt. 94. (Skrædermester C.).
27. Aage Christian Wiboltt, f. 10 Nov. 94. (Købmand W. i Middelfart).
30. Axel Høfler, f. 6 Nov. 94. (Broder til Nr. 20).
31. Hans Christian Wenzel Bech, f. 20 Febr. 94. (Propt. B. paa Frederiksberg over Rudkøbing).
34. Poul Hvam, f. 9 Sept. 95. (Broder til Nr. 16 i III b og Nr. 29 i II b).
35. Svend Adolf Anton Bech, f. 20 Febr. 94. (Broder til Nr. 31).
36. George Ludvig Meyer, f. 13 Jan. 94. (Grosserer M. i Kbh.).
37. Albert Otto Meyer, f. 22 Dec. 94. (Broder til Nr. 36).
39. Valdemar Harald Lindeschow Friis, f. 18 Avg. 94. (Smedemester F.).

41. Gudmund Rasmussen Krogh, f. 4 Febr. 96.
(Broder til Nr. 23).
42. Helge Kaarsberg, f. 13 Okt. 96. (Broder
til Nr. 26 i III b og Nr. 32 i II b).
43. Kaj Tage Godske-Nielsen, f. 2 Juli 94.
(Broder til Nr. 6 i IV).

I Klasse b.

1. Olaf Børge Sørensen, f. 9 Sept. 94. (Tand-
læge S. i Slagelse).
2. Knud Herman Munch Larsen, f. 9 Febr. 95.
(Forvalter L. paa Edelesminde over Haslev).
4. Hans Peter Kristensen, f. 18 Marts 94.
(Gaardejer K. i Tjæreby over Skelskør).
5. Julius Møller Kamps, f. 19 Jan. 94. (Land-
skabsmaler K. i Kbh.).
7. Grant Wilhelm Schaeffer, f. 25 Maj 95.
(Mineinspektør S. i Cripple Creek i Colorado).
8. Aage Bugge, f. 19 Febr. 96. (Broder til
Nr. 28 i III a).
9. Poul Georg Kjelgaard Petersen, f. 29 Nov.
94. (Afd. Konsul i Køge P.).
11. Willy Antoni Jensen, f. 12 April 93. (Gros-
serer J. i Kbh.).
12. Poul Johannes Henriques, f. 17 Jan. 95.
(Grosserer H. i Kbh.).
13. Aksel Møller Bjerre, f. 18 Febr. 95. (Sogne-
præst B. i Pedersborg).
15. Erik Martini Hansen, f. 26 Okt. 94. (Bro-
der til Nr. 6 i VI og Nr. 10 i IV).
16. Poul Axel Henrik Gemzøe, f. 23 Juni 94.
(Broder til Nr. 10 i III a).

19. Harald Jensen, f. 25 Juni 94. (Afd. Partikulier i Lyngø J).
25. Svend Christian Schmidt, f. 29 Febr. 96. (Plejemoder: Frøken C. Olsen).
26. Otto Friis, f. 9 Sept. 95. (Broder til Nr. 21 i III a).
28. Erik Henningsen, f. 9 Dec. 94. (Forvalter H. paa Kaltrup over Jyderup).
29. Johan Olfert Fisker, f. 22 Avg. 94. (Grosserer F. i Kbh.).
32. Sigurd Hanson Clausen, f. 31 Marts 95. (Apoteker C.).
33. Vagn Gunnar Stage, f. Jan. 96. (Landinspektør S. i Lyngø).
38. Poul Klitgaard, f. 1 Juli 95. (Købmand K.).
40. Werner Ewald Adolf Oppermann, f. 26 Jan. 95. (Inspektør O paa Taarnborg over Korsør).
44. Jørgen Georg Heinrich Rahlf, f. 12 Okt. 95. (Proprietær R. paa Olstrupgaard over Snerlinge).

Understøttelser.

Gratistpladserne paa Opdragelsesanstalten tildeltes følgende 14 Alunner: M. S. Nissen, C. M. Hansen, O. T. A. J. Olsen, H. L. Ellekilde, A. B. Rosenkjær, A. Andersen, J. M. A. Dalgas, H. E. Lindhard, S. P. Duurloo, Aa. J. A. Nielsen, F. Lorenzen, H. E. Glahn, A. V. M. Mathiesen, J. P. G. A. Møller. — Ansøgninger om Gratistplads skal hvert Aar fornyes. De stiles til Kongen (Stempel-papir) og indsendes til Rektor mellem 19 og 31 August.

Det Müllerske Legat (2597 $\frac{1}{2}$ Kr.) uddeltes til 12 Alumner med følgende Beløb: K. Effersø, J. B. Brøndsted, C. P. Kryssing, S. C. R. C. Trampe (400 Kr.), V. T. Ussing, (200 Kr.), A. C. F. Krogsbæk (197 $\frac{1}{3}$ Kr.), J. Effersø, G. Lind, E. Friis, N. A. Helms, F. Andersen, og en udgaaet Alumne (100 Kr.). — Ansøgninger om dette Legat, der kun kan tildeles Alumner, der er Sønner af kongelige Embedsmænd, skal hvert Aar fornyes og ledsages af Trangsattest, hvortil Skema faas hos Rektor. De stiles til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsen (ustemplet Foliopapir) og indsendes til Rektor mellem 19 og 31 Avgust.

Kontingentsættelse (96 Kr.) tillagdes følgende 13 Alumner: E. H. Hammer, V. H. Øhlenschläger, O. Thorsen, L. C. O. Nørgaard, E. Michelsen, C. H. Teisen, T. J. Olsen, D. H. F. Olsen, O. A. Rygaard, C. S. A. Bille, P. E. Mortensen, E. E. Mortensen, G. N. Bugge, (de tre sidste ekstraordinært).

Fri Undervisning tilstodes 49 skolesøgende Elever: H. I. P. Bennick, P. C. Schjerff, C. L. R. Veistrup, D. F. S. Kisbye, A. G. R. Oppermann, E. Gram, J. P. A. Schiøler, V. Sebbelov, A. Holme, K. J. Rahbek, L. E. S. Teglbjærg, A. M. Jensen, J. Michelsen, S. O. Hansen, E. J. V. Andersen, A. Geleff, K. G. Brysting, V. L. R. Diekelmann, J. P. Veistrup, K. Kjersgaard, G. T. Levinsen, K. M. Knudsen, H. Kisbye, J. C. Hvam, C. M. Poulsen, H. B. Hansen, C. J. Beck, J. U. Kaarsberg, H. Hoff, H. P. Rasmussen, H. M. A. Fog, F. L. Nielsen, H. M.

Knudsen, J. U. Jensen, O. J. M. B. Mikkelsen, R. M. Rasmussen, C. V. S. Teglbjærg, M. Sørensen, J. J. F. T. Jørgensen, S. Sebbelov, R. H. Kaarsberg, R. E. Sørensen, A. L. J. Andersen, L. R. Milvertz, Aa. Hvam, C. E. Rasmussen, S. E. P. Degen, K. A. Høfler, K. A. U. Boesen, samt ekstraordinært H. Lauritzen og Aa. Bugge.

Af den særlige Stipendiefond tillagdes H. I. P. Bennick, P. C. Schjerff, K. J. Rahbek, L. E. S. Teglbjærg, hver 100 Kr., L. C. O. Nørgaard, J. Michelsen hver 60 Kr.

Ansøgninger om Kontingentsnedsættelse, fri Undervisning og Stipendium skrives paa Blanketter, som udleveres af Rektor. De indsendes til denne mellem 19 og 31 Avgust. For en Elev, der har opnået en af disse Understøttelser, er det ikke fornødent at forny Andragendet derom. Dog skal der indgives ny Ansøgning for Alumner og skole-søgende, som rykker op fra Mellemskolen til Gymnasiet, og Beneficiet vil kun blive fornyet for Gymnasiasten, for saa vidt han efter Rektors og Lærer-raadets Skøn anses for egnet til fortsat Studium.

Overlærer Sibberns Legat blev for Aaret 1906 af Lærerkollegiet tildelt stud. theol. J. O. Rasmussen.

Opdragelsesanstalten.

Ministeriet har truffet følgende Bestemmelser om Alumnernes Fordeling: 1. Opdragelsesanstalten deles i to Afdelinger: ældste Afdeling, som omfatter Alumner af III G. og II G. samt saadanne

Alumner af I G., hvem der anvises Bolig i Rektorgaarden, og yngste Afdeling, som omfatter de øvrige Alumner. 2. Paa Hovedbygningen bor 18 Alumner, alle hørende til yngste Afdeling. 3. I Molbechshus bor 8 Alumner, som efter Forholdenes (Alumnetallets) Krav kan høre til ældste eller yngste Afdeling. 4. I Rektorgaarden bor normalt 24 Alumner af III G. og II G. Hvis Alumnetallet i disse to Klasser er 25 eller 26, indkvarteres de alle i Rektorgaarden. Er Tallet større end 26, maa der kun anvises Bolig til 24 i Rektorgaarden, og det overskydende Antal faar da Plads i Molbechshus. 5. Er Alumnetallet i III G. og II G. ikke 24, udvælger Rektor til at udfylde dette Tal de paalideligste og modneste Alumner af I G., som altsaa faar Bolig i Rektorgaarden og med Hensyn til reglementariske Bestemmelser og økonomiske Forhold regnes som hørende til ældste Afdeling.

Forskellige Ombygninger foretages i Sommerens Løb paa Sygehuset. Særlig vil Indgangen blive fra Forsiden, ikke som hidtil gennem Gaarden. Der bliver indlagt Vand, Gas og Elektricitet.

Fra 1 Avg. 1907 fratræder Adj. V. G. Hansen som Økonomiinspektør og afløses af Adj. C. A. Nielsen. Samtidig træder Adj. Ohrt i Adj. Ussings Sted som Fritidsinspektør ved østre Sovesal.

*Undervisningen.***Mellemskolen.**

I Klasse.

Religion. Hahns Bibelhistorie for Mellemskolen til Rigets Deling. Nogle Salmer.

Dansk. Oplæsning, Genfortælling og Analyse efter Slomanns Læsebog Nr 3. Nogle Digte er lærte udenad. For Klassen er læst Fortællinger af H. C. Andersen, Blicher, Ingemann, Winther og Bau-ditz. Diktat og Genfortællingsstil paa Skolen.

Engelsk. Jespersen og Sarauws Engelsk Begyn-derbog I og II Stykke 1—38.

Historie. L. Schmidts Lærebog for M. Oldtiden. Geografi. C. C. Christensens Geografi for M. (1905) I S. 5—47.

Naturhistorie. Af Boas' Dyrerigets Naturhisto-rie for M. Pattedyr og Fugle. Balslev og Si-monsens Botanik for M. I. Plantebestemmelser.

Naturlære. Sundorphs Fysik for M. a: S. 1—41. b: S. 1—31.

Regning. A. Svendsens Ny Regnebog for M. I.

Skrivning. Latinsk Skrift, smaa Bogstaver, Øvelse i Sammenskrift, store Bogstaver.

Tegning. Andersens Fortegninger.

Sløjd. Saveøvelser. Der er lavet enkelte lette Smaagenstande med Sav, Hammer og Søm. I Sommermaanederne Arbejde i Elevhaven.

II Klasse.

Religion. Hahns Bibelhistorie for M. fra Rigets

- Deling til Jesu Bjærgprædiken. Af Balslevs Katekismus de 10 Bud og Fadervor. Nogle Salmer. Dansk. Oplæsning, Genfortælling og Analyse efter Agerskov og Rørdams Dansk Læsebog for Mellemklasserne. En Del Vers er lærte udenad. Læst forskelligt for Klassen. Diktat og Genfortællingsstile paa Klassen.
- Engelsk. Jespersen og Sarauws Begynderbog II St. 46—133.
- Tysk. Ingerslev og Vibæks Begynderbog S. 1—84. Historie. L. Schmidts Lærebog for M. Middelalderen.
- Geografi. C. C. Christensens Geografi for M. (1905) S. 47—93. Det tidligere er genlæst. Danmark, Norge og Sverige gennemgaaede mundtlig.
- Naturhistorie. Af Boas' Zoologi Fugle, Krybdyr, Padder og Fiske. V. A. Poulsens Plantelære for M. III Afsnit. Plantebestemmelser.
- Naturlære. Sundorpha's Fysik for M. I S. 47—90. Matematik og Regning. Lauritzens Geometri for M. forfra til Polygoner. A. Svendsens Ny Regnebog II.
- Skrivning. Haandskriftsøvelser efter Overintendant Jørgensens Hefter. Haandskrift.
- Tegning. Traadlegemer og Klodser.
- Sløjd. Klassen har lært at høvle, og der er lavet lettere Ting af Fyrretræ. I Sommermaanederne Arbejde i Elevhaven.

III Klasse.

- Religion. Hahns Bibelhistorie for M. fra Jesu Bjærgprædiken til Apostlenes Gerninger. Af

- Balslevs Katekismus de tre Trosartikler. Daaben og Nadveren. Nogle Salmer.
- Dansk. Oplæsning, Genfortælling, Ordforklaring og Analyse efter Agerskov og Rørdams Læsebog for Mellemlklasserne. Nogle Digte er lærte udenad. En Del Digterværker er oplæste. Af Hoff's Svensk Læsebog-omkr. 25 Sider. Genfortællingsstil, Diktat og friere Stile dels paa Klassen, dels hjemme.
- Engelsk. Jespersens Engelske Læsestykker S. 1—79 med enkelte Forbigaaelser.
- Tysk. Ingerslev og Vibæks Begynderbog S. 78—119. Ingerslev og Vibæks Tysk Læsebog for M. S. 1—71. Kapers Grammatik.
- Historie. L. Schmidts Lærebog for M. den nyere Tid (1500—1789).
- Geografi. C. C. Christensens Mindre Lærebog Side 149—202.
- Naturhistorie. Af Boas' Zoologi Leddyr og Orme. V. A. Poulsens Plantelære for M. IV Af-snit. Plantebestemmelser.
- Naturlære. Sundorphs Fysik for M. I S. 83—90; II S. 1—10. Sundorphs Kemi for M. med enkelte Forbigaaelser.
- Matematik og Regning. Bonnesens Aritmetik S. 3—71. Lauritzens Geometri S. 48—75. Svend-sens Ny Regnebog II gjort færdig; begyndt paa III (Forhold, Ligninger, Flademaal).
- Skrivning. Haandskrift.
- Tegning. Klodser.
- Sløjd. Klassen har forfærdiget lettere Ting dels af Fyrretræ, dels af Bøgetræ. I Sommermaane-derne Arbejde i Elevhaven.

IV Mellemskoleklasse.

- Religion. Apostlenes Gerninger efter Det ny Testamente. Enkelt Afsnit af Oldtidens Kirkehistorie.
- Dansk. Læst henved 200 Sider af fagligt og skønlitterært Indhold, Prosa og Poesi dels efter Ager-skov og Rørdams Læsebog for Mellemskolerne, dels efter Særudgaver (Chr. Winther, Goldschmidt, Blicher). Fremdeles Carl Ewalds: De fire Fjerdingsfyrster og Heibergs: Syvsoverdag. Samtale om det læste, Genfortælling og noget Sproglære. Af Svensk 25 Sider efter Hoff's Læsebog; læst en Del op af svenske Forfattere. Gennemsnitlig een Hjemmestil hver 14 Dag; paa Klassen en Del Diktater og Stile.
- Engelsk. Bøgholm og Madsens Læsebog for M. S. 66—90, 106—146. Som Ekstemporallæsning Burnetts Little Lord Fauntleroy. (96 Sider).
- Tysk. Ipsen og Boviens Læsebog for Mellemskolerne S. 1—35, 80—106, 184—201, deraf genlæst S. 1—18 og 184—201. Kapers Formlære og Dele af Syntaksen. Som Ekstemporallæsning 56 Sider af Hauffs Märchen.
- Historie. L. Schmidts Lærebog for M. den nyeste Tid (1789—1907).
- Geografi. Efter C. C. Christensens Mindre Lærebog læst Danmark, Norge, Sverige og den fysiske Geografi Genlæst Amerika.
- Naturhistorie. Af Boas' Zoologi Mennesket, Sundhedslære, Bløddyr og Straaledyr. V. A. Poulsens Plantelære for M. Plantebestemmelser.

- Naturlære. Sundorps Fysik for M. II S. 17 til Enden. Sundorps Kemi for M.
- Matematik og Regning. Bonnesens Aritmetik for M. fra § 58. J. Petersens Lærebog i Plan-geometri for M. fra § 76. Svendsens Ny Regne-bog for Mellemkolen II og III.
- Skrivning. Haandskrift.
- Tegning. Klodser og Brugsgenstande.
- Sløjd. Klassen har lært Sinkning og benyttet den ved Forfærdigelsen af et Par Genstande af Fyr-retræ.
- Latin. (26) Kr. Mikkelsens Latinsk Læsebog for Begyndere. Rathsachs Latinsk Læsebog for det andet Aar Stykke 1—24.

IV stud. Klasse.

- Religion. Pauli første Brev til Korinth. Refor-mationens Historie.
- Dansk. For eller af Klassen er læst Værker af Holberg, Ewald, Wessel, Øhlenschläger, Heiberg, Hertz, Winther, Henr. Ibsen, og Selma Lagerlöf. I en Ugetime er læst Svensk efter Hoff's svensk Læsebog fra S. 73 til Enden. Stil hver fjortende Dag.
- Latin. Cæsar de bello Gallico IV og V. Ciceros Taler mod Catilina. Af Ovids Metamorphoser i Blochs Udvalg Verdensaldrene, Deucalion, Cad-mus, Pentheus, Ino og Athamas. Formlære og Syntaks efter Langs Bøger; Iversens Stiløvelser. Heraf opgives: Cæsar IV (undt. Kap. 17, 3—10). V. Cicero I. II, 1—5. III. Af Ovid Deucalion, Cadmus, Pentheus.

- Græsk (s). Xenophons Anabasis IV; Homers Odysse I og II, 1—59. Berg og Hudes Formlære.
- Oldtidskundskab (m). Odysseus Æventyr, Mytologi efter Sechers Bog. Nogle af Paludan-Müllers mytologiske Digte
- Tysk. Kaper og Petersens Læsebog for de højere Klasser S. 172—215, 263—273, 314—339, 372—382, 399—404. Ipsens 100 Timer i Tysk I Time 34—38. Kapers Grammatik og Dele af Syntaksen.
- Fransk. Colomba Kap. 13 til Enden. Abrahams og Arlauds Noveller og Fortællinger S. 63—75. Resten af Bogen er for største Delen benyttet til Ekstemporallæsning. Formlære af O. Nielsen.
- Historie. Thriges Oldtidens Historie til Graccherne. Geografi. C. C. Christensens mindre Lærebog.
- Naturhistorie. Boas' Zoologi. Warmings Plantelevet.
- Naturlære (m). Af Prytz' Naturlære Varmelæren. Genlæst hele Bogen.
- Aritmetik og Geometri. J. Petersens Lærebøger. Hjemmeopgaver to Gange ugentlig. Opgaver paa Skolen een Gang om Ugen.

4 Realklasse.

Religion som IV.

Dansk. Som læste Værker opgives: Holbergs Den politiske Kandestøber, Jeppe paa Bjærget; Wessels Hundemordet, Smeden og Bageren; Ewalds Kong Kristian; Baggesens Kalundborgs Krønike; Øhlenschlägers Hakon Jarl, De tvende Kirke-taarne; Grundtvigs Ole Vind, Kong Svend og

- Bisp Vilhelm; Heibergs Aprilsnarrene; Blichers Hosekræmmeren; Winthers En Aftenscene; Goldschmidts Tømmerpladsen; Paludan-Müllers Den ottende Kunst; Hostrups Æventyr paa Fodrejsen. Desuden er for Klassen læst: Holbergs Måskraden; Øhlenschlägers Axel og Valborg; Wesfels Kærlighed uden Strømper; Heibergs En Sjæl efter Døden; Hertz' Sparekassen, Svend Dyrings Hus; J. P. Jacobsens Fru Föns, Pesten i Bergamo; Ibsens Et Dukkehjem. Der er meddelt historiske Oplysninger om en stor Del af de til Eksamen opgivne Forfattere med Oplæsning af Brudstykker af Biografier. Fengers Læsestykker I og II er benyttede til Oplæsning og Analyse. Wørmers Sproglære er genlæst. Øvelser i Svensk efter Hoff's Svensk Læsebog. Dorphs Græske Gudelære. Som Regel tre Stile om Maanedene.
- Tysk. Ipsen og Boviens Læsebog for Mellemlklasserne S. 100—155, 158—162. Genlæst S. 51—122, 140—142, 147—155, 158—162, der opgives til Eksamen. Øvelser efter Ipsens 100 Timer I. Kapers Grammatik og noget af Syntaksen. Der er ekstempereret i ovennævnte Læsebog og Hauff's Märchen.
- Fransk (8). Colomba Kap. 1—8, 12, 13, 15, 17, 18, 21. Der er ekstempereret i de fleste af de oversprungne Kapitler. Jungs Grammatik. Heraf opgives det statarisk læste af Colomba.
- Engelsk. Brekkes Ny Engelsk Læsebog for M. S. 37—46, 49—55, 139—146, 162—215. Genlæst S. 89—96, 108—126, 130—139. Hansens Engelske

- Digte S. 1—5, 15—24, 33, 51—66. Jespersens Engelsk Begyndergrammatik. En Version hver anden Uge efter Hansen og Magnussens Opgaver til engelske Versioner. Kursorisk efter Sommerfelts Nyere engelske Forfattere.
- Heraf opgives Brekkes Ny engelsk Læsebog S. 49—55, 89—96, 106—126, 130—146, 162—215.
- Hansens Engelske Digte S. 15—24, 33, 51—66.
- Historie. Blochs Lærebog for Realskoler.
- Geografi. C. C. Christensens mindre Lærebog.
- Naturhistorie. Boas' Zoologi. Warmings Plantelivet.
- Aritmetik og Geometri. J. Petersens Lærebøger. Skoleopgaver en Gang om Ugen, Hjemmeopgaver en Gang om Ugen.
- Naturlære. Prytz' Naturlære fra Dampmaskinen til Enden. Genlæst hele Bogen.
- Tegning. Gibs, Vaser og udstoppede Fugle. Arbejderne skyggede med Sortkridt, enkelte udførte med Farvekridt.

V Klasse.

- Religion. De religiøse Grundtanker i Hedenskabet, Jødedommen og Kristendommen er udviklede gennem en historisk Fremstilling.
- Dansk. Med Mortensens Bog som Grundlag er gennemgaaet: Holberg og hans Tid, Rationalismens Tid og en Del af det 19de Aarhundredes Literatur. En Stil hver tredje Uge. Wimmers Oldnordisk Læsebog S. 1—26, 41—55, 63—73.
- Latin (s). Ciceros Tale pro Sexto Roscio. Af

Livius' Bog VIII og IX 52 Sider. Af Æneidens VIII, IX og X Sang c. 800 Vers. Af Horats' Oder og Epoder c. 1000 Vers, Satirer 600 V. og Breve 400 V. Af Justinus ekstempereret c. 25 Sider, af Henrichsens Opgavesamling 3 første Particulæ som Version og Ekstemporal. Af Samfundslære er gennemgaaet Folkeforsamling, Senat og Magistrat. De offentlige Bygninger i Pompeji (med Billeder). Syntaks efter Linderstrøm-Langs Bog I og II.

Græsk (s). Homers Iliade I, II til 558, III til 382, VI. Herodot I 26—55, 69—91, 104—130, III 1—79, 120—160. Gennemlæst Sechers Mytologi og Dele Literaturhistorien. Oversprungne Kapitler af Herodot samt Iliaden IV og V læste i Oversættelse. Hudes Syntaks benyttet.

Oldtidskundskab (m). Græsk Kunst i Blomstringstiden. Aristofanes' Frøerne.

Fransk. Michelsens historiske Læsestykker II o. 85 S. Efter Toepffers Genfernoveller kursorisk o. 70 S. og Maanedslæsning o. 70 S. En Del af Syntaksen efter O. Nielsen. Læseøvelser efter Franckes Phrases de tous les jours. Vs desuden to korte Stile ugentlig og kursorisk o. 20 Sider i Jungs Noveller og Fortællinger.

Engelsk. Werner og Brahd's Lærebog i Engelsk med enkelte Forbigaaelser. Jespersens England and America Reader o. 60 S.

Historie. Thriges Oldtidens Historie. Af Bloch's Historie for Realskoler Middelalderen og den nyere Tid til 1789. Af Ottosens Nordens Historie til 1660.

- Naturhistorie (m). De vigtigste Mineralier og Bjærgarter. Oversigt over den almindelige Geognosi og Danmarks Geognosi.
- Naturlære (s). Prytz' Naturlære. Læst mekanisk Fysik og Elektricitetslæren.
- Naturlære (m). Barmwaters Lærebog. Læst mekanisk Fysik og Elektricitetslæren. Mod Slutningen af Skoleaaret Skoleøvelser.
- Matematik (m). Partier af J. Petersens Algebra II og III. Niels Nielsens Algebra. Sammes Trigonometri. Juels Stereometri til Keglesnit. Tegning efter S. A. Christensens Bog (Brug af Hjælpebilledplan til Snit i Legemer). Hjemmeopgaver tre Gange ugentlig.

VI Klasse.

- Religion. Den kristelige Etik gennemgaaet i Grundtræk.
- Dansk. Dansk Literaturhistorie til 1800. Periode: Folkeviserne. De befalede Literaturprøver. Literaturen mellem 1870 og 1880. En skriftlig Slil hver tredje Uge. Et Par mundtlige Stile som Foredrag med efterfølgende Diskussion. Wimmers Oldnordisk Læsebog S. 26—36, 74—121, 132—135 med Forbigaaelse af de drotkvædne Vers.
- Latin (s). Ciceros Cato (undtagen Kap. 15), Ciceros Breve ved Frey S. 19—37. Senecas Breve ved Gertz. Tacitus' Annaler I. Terents' Phormio. Horats Breve II. Oder I, 1, 11, II, 1, 3, 7, 12, 14, 15, 18, 20, III, 1—8, 11, 13, 18, 21, 23,

28, 30. En Version om Ugen efter Thoresens og Henrichsens Bøger. Langs Grammatik. Rafns Literaturhistorie. Kinchs Antikviteter. Kursorisk er læst o. 95 Sider i Henrichsens Opgaver (forrige Aar Livius XXII).

Til Eksamen opgives: Ciceros Taler pro lege Manilia og pro Ligario. Cato (undt. Kap. 15). Seneca S. 1—16. Livius XXI, 1—34. Annaler I, 31—71. Horats Breve I. Oder I, 1, 3, 4, 6—11, 14, 16, 19, 20, 22, 24, 26, 27, 30, 32, 37, 38, II, 1—4, 6—8, 10, 12, 14—16, 18, 20, III, 1—9, 11, 13, 18, 21, 23, 28, 30, IV, 7. Vergils Æneide I. Græsk (s). Xenophons Hellenika I, 6, 24 til Enden, II. Platons Apologi, Faidon 1—8, 63—67. Aristophanes' Frøerne 1—323, 460—673, 738—813, 830—1297 = 1081 V. Syntaks, Literaturhistorie, Kunsthistorie efter de sædvanlige Lærebøger; udførligst behandlet er Kunstens Historie fra Perserkrigene til Alexander.

Til Eksamen opgives: Iliaden I, II til 493, VI 237—529, Odysseen VI. Frøerne 1—272. Herodot VII 1—60, 198—239. Det læste af Hellenika undtagen II, 1, 8 til Kapitlets Ende. Platons Apologi, Faidon 1—8.

Oldtidskundskab (m). Gennemgaaet Aug. Maus Pompeji in Leben und Kunst. Et Par af Aristophanes' Komedier.

Fransk. Statarisk læst Nyrops Lectures françaises II o. 75 S. Cursorisk Nyrops Lectures françaises I og Jungs Noveller og Fortællinger o. 90 S. Som Maanedslæsning af Toepffers Gen-

fernoveller og Nyrops L. f. II. 300 S. En Stil ugentlig efter Arlaud. Franckes Phrases de tous les jours. Grammatik efter Oluf Nielsen. VI m Mundtlig Oversættelse fra Dansk efter Jungs 50 Timer.

Engelsk (12). Bøgholm og Madsens Engelsk Læsebog II S. 8—17, 28—40, 65—70, 75—87, 103—108, 135—142. Genlæst Bøgholm og Madsens I S. 83—107, 122—127 og II S. 1—8, 20—28, 40—60. Jespersens Begyndergrammatik. Ekstemporallæsning efter Sommerfelts Nyere engelske Forfattere. Til Eksamen opgives: Bøgholm og Madsens Engelsk Læsebog I S. 83—107, 122—127 og II S. 1—17, 20—60, 65—70, 75—87, 103—108, 135—142.

Tysk (1). Lessings Minna von Barnhelm og Nathan der Weise, det meste af Goethes Faust I, Richard Wagners Die Meistersinger, Digte af Bürger, Novalis og Uhland. Som Regel een Stil om Ugen. Kapers Grammatik. Maanedslæsning: Frenssens Jørn Uhl, Doses Magister Vogelius, v. Schlichts (Baudissins) Lieutenant Krafft og Erstklassige Menschen.

Historie. Af Thriges Oldtidshistorie Hellas til 431. Ottosens Nordens Historie fra 1650. Verdenshistorie fra 1660—1789 efter Blochs Lærebog for Realskoler, fra 1789 efter Blochs Lærebog i den nyere Historie. Munchs Lærebog i Samfundskundskab 3 Udg. S. 1—65, 90—101, 121—143. Til Eksamen opgives: Hellas til 431. Historien fra 1650 til Nutiden. Munchs Samfundskundskab S. 1—15, 23—32, 34—48, 57—65, 90—101, 121—143.

Naturlære (s). Læst Astronomi efter J. Petersen og Forchhammer, Lys- og Lydlære efter Prytz' Tillæg, Varmelære efter Prytz. Genlæst det hele Pensum.

Naturlære (m). Læst det manglende Pensum efter Barmwater, Lyslæren efter Ellinger, Astronomi efter J. Petersen og Forchhammer. Genlæst det hele Pensum.

Matematik (m). Det forlangte Pensum efter J. Petersens Algebra, Trigonometri, analytisk Plan-geometri og Metoder og Teorier samt Juels Stereometri. Projektionstegning efter Christensens Lærebog. Tre Sæt Hjemmeopgaver ugentlig. Skoleopgaver en Gang om Ugen.

Sang og Instrumentalmusik.

Af Skolens Elever har 150 kunnet deltage i Sangundervisningen. Af Bøger benyttes Ernsts Træffeøvelser, Sannes trettende Bind, Mikkelsens firstemmige Sangbog foruden Fædrelandssange, som synges enstemmigt og udenad. Desuden er lært forskellige flerstemmige Sange efter andre Samlinger samt Konfirmationskantaten. Træffeøvelser og Skalaer øvede efter Tavle og udenad. I Instrumentalmusik har tolv Alumner faaet Undervisning, hver en Time om Ugen, deraf fire i Violin, otte i Piano. Der er jævnlig givet Alumnerne Lejlighed til Sammenspil.

Gymnastik, Svømning og Boldspil.

Timerne er anvendte til almindelig Gymnastik,

Dans, Kricket, Hokey, Fodbold, Tennis, Skøjteløb og i Sommertiden til Svømning.

Fodboldkampe fandt Sted i Sorø 28 Oktober 1906 med Sorø Bys Boldklub (Sorø Skole vandt med 3 Maal mod 2), 11 November 1906 med Hesselager Kostskole (Sorø Skole vandt med 7 Maal mod 0) og 14 April 1907 med Sorø Bys Boldklub (Sorø Skole vandt med 7 Maal mod 1).

Gymnastikopvisning med Elever af de tre ældste Klasser fandt Sted den 21 April 1907.

Kricketkamp fandt Sted 26 Maj 1907 i Herlufsholm med Herlufsholm Skole. (Herlovianerne vandt med 4 staaende Gærder).

Skydning.

August, September, Oktober 1906 og Maj, Juni 1907 Skarpskydning een Gang om Ugen ved Tuel Sø for VI og V.

Klasse	Afstand	Skydemåde.	Træfferprocent.
VI	150m	Frit Anslag	83
	250m	Frit Anslag	67
V	100m	Slæde	93
	150m	Slæde	90

Præmieskydning med VI Klasse afholdtes 29 Maj 1907 over 250m, frit Anslag. Første Præmie toges af P. E. Mortensen med 11 Points, anden Præmie af C. J. Beck med 11 Points.

Skolebiblioteket.

Bibliotekar er Overlærer Gad, valgte Medlemmer af Bogudvalget for 1907—1908 er Adjunkt

Ohrt og Adjunkt Holten. Seddelkatalogen er forøget med 83 Numre. Antallet af Sédler udgør nu 25793.

Elevbiblioteket

er forøget med Marryats Peter Simple, Jacob Ærlig, Japhet, Dødssejleren, Helvedhunden, Grimms Samlede Eventyr, Dumas' Musketerernes sidste Bedrifter, Stenders Frisk Mod, Hoffmanns Fantastiske Noveller, Kristensens Paa de vilde Veje, Mortensens Stæren, Myreløven, Rosenkrantz' Den store Slange, M. Twains Toms Eventyr, Lisbergs Frisk Luft, Christmas' Paa Livet løs, Bokkenheusers De svandt, de svandt, Rørdams Den gamle Kaptejn I—II, Kiplings Stilk & Co., Lagerløfs Kristuslegender, R. Niensens Regensen. Adjunkt Frimodt og Alumne H. R. Møller har bestyret Samlingen.

Musæet.

Valgt Medlem af Musæumsraadet er Adjunkt Ussing. Den fysiske Samling bestyres af Overlærer Matthiessen. I Aarets Løb er anskaffet til Haandbiblioteket: Chwolsons Lehrbuch der Physik III, Noacks Aufgaben für phys. Schülerübungen, Noacks Leitfaden für phys. Schülerübungen, Drudes Annalen der Physik (1906), Königs Beiblätter (1906), Zeitschrift für den phys. und chem. Unterricht (1906), Fysisk Tidsskrift (IV), Holst Elektricitetslæren (1—25). Af Apparater er anskaffet: 247. Luftpumpe med Tregangshane og Manometer paa Stativ (Jacob), 779. Leidnerflaske med karreret Belægning (Hornung), 839. Buelampe, 899. Forelæs-

ningsmultiplikator (Hornung), 985 Spintariskop. Med de andre Samlinger fører Overlærer Zoffmann Tilsyn. Den naturhistoriske Samling er forøget med: Rygskjold af Bæltedyr, Sydamerika (Gave af Arvig Jensen), Toppe! Lappedykker med to Unger, Sorø (G. af Læge Jensen), Halemejserede (G. af C. V. Teglbjærg), Bændelorm (*Tænia mediocanellata*) (G. af Læge Jensen), Hornsvamp, Vestindien (G. af H. Godske Nielsen), Biologiske Præparater af Oldenborre, Eghjort, Guldbasse, Vandkaly, Mariehone, Kaalens Hvidsværmer, Svalchale, Nældens Takvinge, Admiralen, Dødningehovedet, Ligustersværmer, Fyrrespinder, Noppen, det røde Ordensbaand, Stikkelsbræerspinder, Spyflue, Honningbi, Hveps, Humlebi, Gallehveps, Guldsmed, Myreløve, Jordkræbs, Græshoppe, Rygsvømmer, Skorpiontæge og Hestebræmse. En Samling præp. Sommerfuglelarver (G. af C. V. Gümoes), Dronningceller (G. af H. Schøning). Dr. med. H. Kaarsberg har givet Skolen en Samling Lysbilleder, originale Plader, som han har taget væsentlig under sit Ophold blandt Kalmykkerne. Den historiske Samling er forøget med 17 Mønter og et paveligt Segl, fundne ved Gravning, da den forhenværende Elevehave omdannedes til Legeplads.

Forskellige Meddelelser.

Ministeriet har fastsat følgende Tillæg til de for Elevernes Klædedragt gældende reglementariske Bestemmelser: Det tillades skolesøgende Elever af de tre nederste Klasser istedenfor lange Benklæder

at bruge Benklæder, som kun naar til Knæene, dog at de sys uden Sidelommer (hvilken Bestemmelse udvides til at gælde samtlige Elevers Benklæder), og at der sammen med dem bæres langskaftede sorte Strømper.

Ministeriet har tilladt, at der i Realklassen og Gymnasiet optages et begrænset Antal Piger, som kan søge Skolen fra deres Hjem i Sorø og nærmeste Omegn og opfylder de formelle Krav for Optagelsen. De deltager i hele Undervisningen undtagen i Gymnastik, (om Deltagelse i Sang træffes nærmere Bestemmelse) og de kan som Skolens Elever indtille sig til Realeksamen, henholdsvis Studentereksamen. Til Optagelsesprøven skal Indmelding ske før i Maj. For Adgang til Realklassen kræves tillige bestaaet Mellemskoleeksamen.

Nogle Forældre har anmodet mig om at vælge Retning i Gymnasiet for deres Sønner. Det har jeg maattet afslaa, men jeg indser nok, at jeg ikke vel kan undslaa mig for at raade, og jeg vil da helst fremsætte mine Anskuelse her, idet jeg minder om, at de to Valg, der før skulde træffes ved 12 og 14 Aars Alder, nu er udsatte til 15 Aars Alderen, ti der foregribes jo ikke noget ved at lade en Elev deltage i Latinundervisningen i IV Klasse. Mit første Raad er da at lade en Elev følge den Retning, hvor hans Ævner — og dermed følger i Reglen Lysten — peger hen. Men her maa straks bemærkes, at Ævnerne for de to sproglige Retnin-

ger er væsentlig de samme, medens Ævnerne for de matematisk-naturvidenskabelige Fag er mere særlige. I anden Række raader jeg til at tage Hensyn til det fremtidige Livskald, og en femtenaarig Yngling maa dog omtrent vide, hvor han vil hen. Saa vil da vordende Teologer og Lærere i Sprog gøre vel i at vælge den klassiske Retning; vordende Polyteknikere og Lærere i Matematik og Naturfag bør vælge den mat. nat. Retning; de som vil gaa til Handel, Industri, Landbrug eller i det hele til praktiske Sysler, bør følge den nysproglige Retning. Vordende Jurister og Medicinere tør jeg ikke anbefale nogen bestemt Retning, da jeg mener, at hver Retning har sine Fordele ud fra det her hævdede Nyttestandpunkt.

Hr. Apoteker Clausen har givet Skolen et Fotografi efter en Tegning fra 1798, forestillende den nordlige Del af Sorø By fra Apoteket af.

Udeblivelse fra Undervisningstimen er altid skadelig især efter den ny Læremaade. En kan ikke mere beraabe sig paa, at han nok skal faa Lektien lært; ti Lektien er nu det mindste, og Fremgangen kommer mere og mere til at bero paa den Opmærksomhed, hvormed Eleven i Timen følger Lærens Undervisning. Det er da en uafviselig Pligt for Forældre og Værger, at de indskrænker Elevernes Forsømmelse saa meget som muligt og navnlig aldrig andrager om en Frihed for en Forlystelses Skyld. Fritagelser vil som Regel kun gives efter

skriftlig og motiveret Begæring fra rette Vedkommende, og Skolen maa forbeholde sig at afslaa Begæringen, hvis den finder det rigtigt.

Ministeriets Skrivelse 3 Maj 1907: Det ved Skr. af 15 Juli 1898 for en Del af Skolens Elever udstedte Paabud om Deltagelse i Børnegudstjeneste hæves. Søndag Morgen afholdes paa Opdragelsesanstalten en Andagt, til hvilken samtlige Alumner indbydes, ligesom Rektor kan give de skolesøgende Elever Adgang, som udtaler Ønsket derom.

Undervisningsplan for Realklassen.

Undervisningen gives i 42 forkortede Timer, som fordeles saaledes paa følgende Fag: Religion 1, Dansk 5, Engelsk 6, Tysk 4, Regning og Matematik 6, Historie 3, Geografi 2, Naturhistorie 3, Naturlære 2, Tegning 2, Gymnastik 4, Sløjd 2, Sang 2.

Undervisningen i de enkelte Fag gives saaledes: Religion. Et større eller to mindre Breve gennemgaas. Reformationens Historie, særlig den lutherskes, gennemgaas for at vise Reformationens Tilslutning til og Genoptagelse af det ny Testaments Kristendom.

Dansk. Oplæsning af et Udvalg af Prosa og Poesi, ældre og yngre, deriblandt to større Digterværker og de mindre Prøver, som opgives til Eksamen. I Tilknytning hertil mundtlig Fremstilling af det læste og Ordforklaring. Der meddeles Oplysning om de betydeligere Forfattere, hvorfra Prøver læses. Sproglære (Lyd-, Form- og Sætnings-

lære) indøves ved Analyse med Støtte i en Lærebog. En Hjemmestil hver fjortende Dag, dels af beskrivende, fortællende, gengivende, dels af friere Art.

Engelsk. Undervisning efter Anordning af 16 Nov. 1906 og Circulære af 19 Nov. 1906, saaledes at der heri tillige øves i skriftlig Behandling

Tysk som Engelsk med Undtagelse af Stilskrivning. Regning og Matematik. Regning og Algebra efter Circulære af 19 Nov. 1906. Geometri medtages ikke som Eksamensfag, men den ene af de seks Timer kan af Læreren benyttes til praktisk Anvendelse af Geometrien, saasom Krokering, Højdemaaling ved ensvinklede Trekkanter, simpel Landmaaling ved Hjælp af Kæde og Vinkelspejl med Øvelser i Terrænet og Tegning af det maalte.

Historie. Tiden fra 1848 til 1866 gennemgaaes kortere. Fyldigere Gennemgang af Tiden fra 1866 til nu. Samfundslære. Læreren holder Foredrag og udarbejder et Grundrids, som hektograferes til Eleverne.

Geografi. Evropa (undtagen Sverige, Norge, Danmark) politisk.

Naturhistorie. Hvirveldyrene med en Sammenligning af deres Skelet, Blodomløb og Aandedret. Planteresamfund med særligt Hensyn til Sorøegnen's Flora.

Naturlære. Der undervises efter Circ. 19 Nov. 1906 i a) Afsnit af Varmelære, b) Elementær Elektroteknik.

Tegning. Gibs, Vaser, udstoppede Fugle. Tegningerne skygges med Sortkridt.

Gymnastik efter Haandbogen.
 Sløjd. Sinkning og Tapning.
 Sang med I G.

Bygningsvæsen. Indlægning af Gas, Vand og Elektricitet, anslaaet til en samlet Udgift af 50000 Kr., fordeles saaledes paa 4 Aar: 1906—07 Elektricitets-Hovedledninger og Installation i Hovedbygningen og Klosteralleen samt Vand og Gas i Vaskeriet; 1907—08 Gas- og Vand-Hovedledninger samt Indlæg heraf i Sygehuset og Musæet og Terrænbelysning tilligemed Elektricitet i Sygehuset; 1908—09 Indlæg af alle 3 Dele i Rektorgaarden (Rektorboligen og ældste Afdeling), Molbechshus, Ingemannshus, Bibliotek- og Kvæsturbygning; 1909—10 Indlæg i Kirken, Badstuen, Økonomibygningen, Klosterporten, Gymnastiksalene og Gartnerbolig m m.

I indeværende Sommer foretages eller begyndes fremdeles Omdannelse af Lokalerne i den fysiske Samling i Anledning af Kemiundervisningen (4650 Kr.), Hovedstandsættelse af Alumneværelser og Korsgang i Hovedbygningen, hvortil er beviliget 11400 Kr., fordelt paa 3 Aar med 3800 Kr. aarlig, Omordning af Sygehuset og Indretning af Badeværelser m. m. paa mere tidssvarende Maade (3500 Kr.), Tilbygning til Gymnastiksalene med Brusebad til Brug ved Gymnastikøvelserne (6400 Kr.).

Af en Tale af Undervisningsinspektøren.

Almenskoleloven tillige med de Anordninger

og Bekendtgørelser, den har haft i Følge, forudsætter jo nemlig ogsaa ret betydelige Ændringer i Undervisningens Metode, særlig for Skolens lavere Klasser; denne Undervisning vil nemlig for Fremtiden komme til at foregaa paa Skolen i et langt større Omfang end tidligere.

Den almindelige Form for Skoleundervisningen her i Danmark bestaar i, at Læreren giver sine Elever Lektier for enten efter at have gennemgaaet dem for dem eller uden det. Saa forbereder de sig hjemme, og i en følgende Time bliver de enkelte eksaminerede paa Skolen, for at Læreren kan overbevise sig om, at Børnene nu ogsaa har udført det Hjemmearbejde, der var dem paalagt. Ved den nye Metode kommer Lektie gennemgangen til at spille en Hovedrolle, saa at der ofte anvendes hele Timer til den, og Eksaminationen bliver ikke en Enkeltmands, men en Klasseeksamination. Denne foregaaar paa den Maade, at Læreren stiller sine Spørgsmaal til hele Klassen; de Elever, der kan besvare dem, markerer, og han lader saa snart en, snart en anden svare. Paa denne Maade og vistnok ogsaa kun paa den kan hele Klassen holdes i Aande: Eleverne er nødte til at følge anspændt med, fra Timen begynder til den slutter.

Hele denne Ændring tror jeg endnu langt fra er gaaet op for alle, og naar den Indvending, jeg før omtalte, saa oftes høres, at den nye Skole vil sænke Dannelsesniveauet, saa er jeg tilbøjelig til at tro, at denne Misforstaaelse har en Hovedgrund i, at man vel har lagt Mærke til, at Børnene ikke

længer har saa meget at bestille hjemme, men ikke har opdaget, at der til Gengæld nu kræves et ganske andet Arbejde af dem paa Skolen, hvad enten Skylden herfor nu ligger hos vedkommende selv eller, hvad jo ogsaa kan tænkes, hos Skolen.

Ti denne ny Undervisningsform har jo endnu nogle Vanskeligheder at kæmpe med. Den paalægger navnlig Skolens Lærere meget anstrengende Arbejde, der let vil blive uoverkommeligt for dem, saa længe økonomiske Hensyn tvinger mange af dem til at søge Privatarbejde ved Siden af deres Skolegerning. En anden Vanskelighed ligger i Hjemmenes Stilling. De bedrestillede danske Hjem er nemlig ret forvænnede med at kunne følge Børnernes Skoleliv i stort og smaat. Der har, navnlig i de senere Aar, udviklet sig en interesseret Vaagen over Børnene, deres Lektielæsning, deres Examination og ikke mindst deres daglige Karakterer. I og for sig er dette naturligvis kun godt, men det er langtfra altid til Gavn for Børnene. Der læses nu med dem i Hjemmet tidlig og sildig, oftest uden nogen Aftale med eller Vejledning af Skolen, som Regel sikkert ogsaa ganske mod dens Ønske.

Det maa imidlertid særlig fremhæves, at Klasseundervisning i Længden ikke vil kunne forliges med den daglige Karaktergivning, i hvis Sted der maa træde periodiske Vidnesbyrd. Jeg tror, at dette i den første Tid vil blive følt som et Savn af mange Forældre. Dette Savn vilde dog sikkert ganske høre op, hvis de saa, med hvilket Liv, hvilken anspændt Interesse deres Børn følger med, hvor den

ny Undervisningsform er ført godt igennem. Jeg har under nogle faa Inspektionsrejser allerede haft rig Lejlighed til at foretage Sammenligningen, og jeg kan roligt sige, at der i alt Fald er en af Parterne, som kun modtager den ny Undervisning med afgjort Velvilje, og det er Børnene selv, og det uagtet den kræver meget mere Arbejde paa Skolen, ikke mindst af dem. Ti medens Læreren ellers samler sin Opmærksomhed om den enkelte Elev, der er oppe, og om den Karakter, der kan blive Resultat af Forhøret, og de andre Børn, altfor ofte kan være tilbøjelige til at betragte den Eksamination som noget, der ikke kommer dem ved, saa er Hovedtanken og Formaalet under Klasseeksaminationen, ikke at lade Børnene have Fred et Øjeblik, idet Spørgsmaalene stadig hænger over deres Hoveder.

Man indvender ofte mod den moderne Pædagogik, at den gaar saa stærkt ud paa at more Børnene. Det er baade sandt og usandt. Børn vil fremfor alt beskæftiges. Hvad der lægger Beslag paa deres Evner og vel at mærke ikke ligger over dem, det morer dem, selv om det i sig selv er lørt, maaske rent mekanisk. Hos dem spiller, som i Fysiken, horror vacui, Frygten for at være ledig, en stor Rolle, og lægger vi ikke Beslag paa deres Evner og regulerer deres Funktion, saa skal de nok vide selv at holde sig i Aande, ofte paa en mindre heldig Maade. Men et sundt Barn har kun Glæde af at være under Kommando, naar det blot beskæftiges med det samme.

Derfor bør vi ogsaa optage det Motto, som er Lovens, og som har været bestemmende for Ordningen af den hele Skoleplan: Nu vil vi have alle med — det Ord bør ogsaa gælde Undervisningens Form: Nu vil vi have alle Børnene med, og det i hver Time. Ti det vil skabe Glæde ikke alene over Fremtidens Skole, men først og fremmest ogsaa i Skolen.

Om Karakterer i Mellemskolen.

I Henhold til kgl. Anordning af 3 Avg. 1906 gives der fremtidig kun tre normale Karakterer, der betegnes ved Tallene 6, 4, 2.

6 er Betegnelsen for en Præstation, som vel er fri eller saa godt som fri for væsentlige Mangler og Fejl, men paa den anden Side hverken i Indhold eller Form hæver sig over, hvad man er berettiget til at kræve af de normalt bedste Elever, som ialt væsentligt yder, hvad de skal kunne yde, men heller ikke mere.

4 er Betegnelsen for en Præstation, der vel i det hele maa betegnes som jævnt god, men som dog har saadanne Mangler, at den fjærner sig ikke lidt fra, hvad der maa regnes for det normalt bedste.

2 betegner en Præstation, som vel ikke er saa daarlig, at den ligefrem kan forkastes som uantagelig, men dog lider under Mangler og Fejl i saadant Tal og af saa væsentlig Betydning, at den kun til Nød kan antages.

I Undtagelsestilfælde kan der gives to Karakterer, der betegnes ved 8 og ved 0.

8 maa kun gives for en Præstation, som ikke alene er fri for Fejl (ubetydelige Smaafejl fraregnede), men ogsaa viser, at Eleven ved sin Kundskabsfyldte og Modenhed i selvstændig Tænkning hæver sig over det Maal, der maa betragtes som det højeste for de normalt bedste Elever.

0 maa kun gives, naar Præstationen viser, at Eleven er helt eller saa godt som helt blottet for de Kundskaber, der kan kræves som Mindstemaal.

Om Kvartals- og Aarskarakterer.

1. Ved **Kvartalskarakteren** i et Fag skal Læreren udtrykke sit samlede Skøn over Elevens Standpunkt i dette Fag og betegne det ved en af Karaktererne.

8, 6, 4, 2, 0.

Anm. Der gives Kvartalskarakterer i: mundtlig Dansk, Engelsk, Tysk, Historie, Geografi, Naturhistorie, Naturlære, mundtlig Regning & Matematik, Skrivning, Tegning, Gymnastik, Orden med skriftlige Arbejder, Sløjd, Sang, og Latin; i III.—I tillige i Religion; men der gives ikke Kvartalskarakterer i skriftlig Dansk og skriftlig Regning med Matematik.

2. **Aarskarakteren** i et Fag findes ved at lægge Kvartalskaraktererne sammen og dividere Summen med deres Antal (sædvanligvis fire); bliver den udkomne Kvotient et helt Tal, betegner dette Aarskarakteren; men bliver den et helt Tal plus en ægte Brøk, skal denne kastes bort, og kun det hele Tal skal gælde. Aarskarakteren maa derfor altid blive et af Tallene

8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1, 0.

Undtagelser:

- a. Dersom Kvotienten bliver $1\frac{1}{2}$, maa $\frac{1}{2}$ ikke kastes bort, men skal forhøjes til 1, altsaa $1\frac{1}{2} = 2$,
- b. Dersom Kvotienten ved Udregningen af Aarskarakteren i Orden bliver et helt Tal plus en ægte Brøk, skal denne kun kastes bort, hvis den er lig med eller mindre end $\frac{1}{2}$, men enhver anden Brøk skal forhøjes til 1.

Om Eksamenskarakterer.

1. Enhver skriftlig eller mundtlig Eksamenspræstation skal dømmes af to Dømmere: Faglæreren (Eksaminator) og en Censor; enhver af disse skal udtrykke sin Dom ved en af Karakterbetegnelserne

8, 6, 4, 2, 0,

der skal være Udtryk for Bedømmerens samlede Skøn over den hele Præstations Værdi og derfor ikke maa sammenstykkes af forskellige Underafdelingskarakterer, selv om Faget har forskellige Underafdelinger, og der gives forskellige Spørgsmaal.

2. **Eksamenskarakteren** i et Fag findes ved at lægge de to Bedømmeres Karakterer sammen og dividere Summen med 2: den udkomne Kvotient betegner Eksamenskarakteren.

Undtagelser:

- a. Hvis kun den ene Bedømmer har **8**, skal denne Karakter ikke gælde men regnes for **6**.
- b. Hvis kun den ene Bedømmer har **0**, skal denne Karakter ikke gælde men regnes for **2**.

- c. Et fremlagt Arbejde (Skrivning, Tegning og Sløjd) bedømmes kun af een Dommer (Censor).

Eksamenskarakteren kan altsaa hverken blive 7 eller 1, men maa blive et af Tallene

8, 6, 5, 4, 3, 2, 0,

undtagen i Skrivning, Tegning og Sløjd, hvor den kun kan være et af Tallene

8, 6, 4, 2, 0.

Om Fagkarakterer ved Eksamen.

Fagkarakteren i et Fag findes ved at lægge Aarskarakteren og Eksamenskarakteren sammen og dividere Summen med 2: bliver den udkomne Kvotient et helt Tal, betegner dette Fagkarakteren; men bliver den et helt Tal plus $\frac{1}{2}$, skal denne Brøk kastes bort, og kun det hele Tal skal gælde. Fagkarakteren maa derfor altid blive et af Tallene

8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1, 0.

Undtagelser:

- Fagkarakteren i et skriftligt Fag er lig med Eksamenskarakteren.
- Fagkarakteren i et mundtligt Fag, i hvilket der ikke afholdes Eksamen, er lig med Aarskarakteren.
- Fagkarakteren i Orden, Gymnastik og Sang er lig med Aarskarakteren.

Til at bestaa Mellemskoleeksamen kræves, at Gennemsnitsværdien af samtlige Fagkarakterer (undtagen i Sang og Latin) er mindst **3,5**; dog kan ingen bestaa med **0** i begge de skriftlige Fag eller med **0**

i to af de mundtlige Fag som Eksamenskarakter. Men en Elev kan altsaa bestaa med et 0 i et skriftlig Fag og et 0 i et mundtligt Fag.

Til at bestaa Eksamen i Latin kræves, at Fagkarakteren er mindst 4.

Om Karaktergivning og Vidnesbyrd til Hjemmet i Skoleaarets Løb kan der væntes nærmere Bestemmelser fra Ministeriet.

Afgangs- og Aarsprøve.

Den skriftlige Del af Afgangsprøverne, IV Klasses og IVM. Klasses Aarsprøve afholdes 6—14 Juni. Undervisningen ophører 22 Juni Kl. 4 $\frac{1}{2}$. Den skriftlige Prøve for Skolens andre Klasser afholdes 24 og 25 Juni.

De mundtlige Prøver, som ordnes af Undervisningsinspektøren, afholdes saaledes:

Mandag 17 Juni.	Lørdag 22 Juni.
Kl. 8. VI. Latin.	Kl. 8. R. Dansk (12).
» 3. R. Tysk (12).	» 10. VI. Historie.
Tirsdag 18 Juni.	» 3. IVM. Engelsk (13).
Kl. 8. VI. Tysk.	Mandag 24 Juni.
» 8 $\frac{1}{2}$. R. Tysk (4).	Kl. 8. VI. Dansk.
» 10. IV. Tysk.	» 3. R. Dansk (4).
Torsdag 20 Juni.	Tirsdag 25 Juni.
Kl. 10. R. Geografi.	Kl. 8. VI. Engelsk.
Fredag 21 Juni.	» 3. R. Engelsk.
Kl. 8. IV. Naturhist.	Onsdag 26 Juni.
» 8. IVM. Engelsk (30).	Kl. 9. VI. Græsk.
	» 3. R. Fransk.

Torsdag 27 Juni.

- Kl. 8. VI. Fransk.
 » 3. IV. Latin (10).

Fredag 28 Juni.

- Kl. 8. IV. Latin (15+2).
 » 3. IVMa. Latin (15).

Lørdag 29 Juni.

- Kl. 8. IVMb Latin (14)
 » 3. R. Historie.

Mandag 1 Juli.

- Kl. 10. VIIm. Matematik.
 » 3. VI. Naturlære.

Tirsdag 2 Juli.

- Kl. 8. IV. Matematik.

Onsdag 3 Juli.

- Kl. 8. VIIm. Naturl. (3).
 » 3. R. Matematik.

Torsdag 4 Juli.

- Kl. 8. VIIm. Naturl. (3).
 » 12. R. Naturlære.

De øvrige mundtlige Prøver foregaar i Dagene fra 26 Juni til 4 Juli, i Reglen daglig Kl. 8. Et Skema opslaas paa Stengangen.

Onsdag 26 Juni Kl. 8 Prøve over ny Elever til III og II.

Lørdag 6 Juli Kl. 10 Prøve over ny Elever til I.

Fredag 5 Juli Kl. 2 Slutningsmøde i Festsalen.

I Løbet af Mandag 19 August giver Alumnerne Møde paa Opdragelsesanstalten, hvorefter samtlige Elever indfinder sig i Lovsangssalen Tirsdag 20 August Kl. 8.

Til at overvære de mundtlige Prøver og Slutningsmødet indbydes herved paa Medlæreres og egne Vegne.

Sørg Skole og Opdragelsesanstalt. Den 4 Juni 1907.

Hoff.

1907.